

Filozofická fakulta Univerzity Palackého

Komparativní analýza překladů románu *Filth*

(Bakalářská práce)

Filozofická fakulta Univerzity Palackého
Katedra anglistiky a amerikanistiky

Komparativní analýza překladů románu *Filth*
(Bakalářská práce)

**A Comparative Analysis of Two Translations
of *Filth***
(Bachelor Thesis)

Autor: Johana Pášmová

Studijní obor: Angličtina se zaměřením na tlumočení a překlad

Vedoucí práce: Mgr. Josefína Zubáková, Ph.D.

Olomouc 2021

Údaje o práci

Autor: Johana Pášmová

Název bakalářské práce: Komparativní analýza překladů románu *Filth*

Název práce anglicky: A Comparative Analysis of Two Translations of *Filth*

Studijní obor: Angličtina se zaměřením na tlumočení a překlad

Vedoucí práce: Mgr. Josefína Zubáková, Ph.D.

Počet znaků: 81 110

Počet stran: 78

Počet příloh: 4

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla úplný seznam citované a použité literatury.

V Olomouci dne

Podpis

Poděkování

Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Josefíně Zubákové, Ph.D. za ochotu, trpělivost a cenné rady, které mi poskytla v rámci konzultací. Zároveň děkuji Vítu Penkalovi za poskytnutí odpovědí na otázky ohledně překladu analyzovaného románu.

Seznam zkratk:

CJ – cílový jazyk

CT1 – cílový text 1, překladatel Vít Malinovský

CT2 – cílový text 2, překladatel Vít Penkala

RP – received pronunciation

SL – source language

SSJČ – Slovník spisovného jazyka českého

ST – source text

TL – target language

TT – target text

VT – výchozí text

Obsah

Úvod.....	7
1. Román <i>Filth</i>.....	10
1.1. Irvine Welsh.....	10
1.2. Jazyk Irvina Welshe.....	11
2. Skotská angličtina se zaměřením na VT.....	14
2.1. Hláskosloví.....	15
2.2. Tvarosloví.....	17
2.3. Větná stavba.....	19
2.4. Vulgarismy a pejorativa.....	20
3. Obecná čeština se zaměřením na CT.....	22
3.1. Standardní čeština.....	22
3.2. Nestandardní čeština.....	23
3.2.1. Obecná čeština.....	23
4. Analýza překladů románu <i>Filth</i>.....	31
4.1. Nepříznakový originál.....	33
4.2. Příznakovost na rovině hlásek.....	35
4.3. Příznakovost na rovině tvarosloví.....	37
4.4. Příznakovost na rovině větné stavby.....	40
4.5. Příznakovost na rovině slovní zásoby.....	42
Závěr.....	46
Summary.....	48
Bibliografie.....	50
Anotace.....	55
Přílohy.....	56
Příloha č. 1 – Rozhovor s překladatelem Vítem Penkalou (2021).....	56
Příloha č. 2 – Stratifikační model národního jazyka (Krčmová, Chloupek, 2017).....	58
Příloha č. 3 – Výchozí text.....	62
Příloha č. 4 – Cílové texty 1, 2.....	68

Úvod

Jak tvrdí Knittlová (2010), autoři literárních děl s oblibou využívají bohatství a rozmanitosti jazyka pro vykreslení potřebné atmosféry. Netradiční použití jazyka dodává textu komunikativní hodnotu, která se však pro překladatele může v mnoha případech stát problematickým aspektem (2010, s. 96). Cílem této práce je provést komparativní analýzu dvou překladů skotského románu *Filth*, při níž se zaměříme na to, jakým způsobem byla specifická VT převedena do českého jazyka. Budeme zkoumat prvky skotské angličtiny a skotštiny v porovnání s českými ekvivalenty, jež můžeme zařadit do oblasti obecné češtiny a vrstvy nespisovné slovní zásoby.

Předmětem analýzy jsou dva překlady románu *Filth*, jehož autorem je skotský spisovatel Irvine Welsh. Jak už sám název napovídá,¹ román se zabývá lidskou špínou, autor svým typicky surovým a mnohdy vulgárním stylem popisuje závislost na drogách, promiskuitu a nenávist. Svým vyjadřováním však staví překladatele před nemalou výzvu, je totiž třeba se vypořádat s kombinací skotské angličtiny a skotštiny.

Vzhledem k tomu, že VT obsahuje jazykové prvky, které se úzce pojí se skotskou kulturou a prostředím, můžeme si klást otázku, zda je takový text vůbec přeložitelný. O fenoménu (ne)přeložitelnosti se zmiňuje Hrdlička (1995). Podle něj přívrženci směru nepřeložitelnosti nahlíželi na jazyk jako na (...) výraz *ducha národa, který je příslušníkům jiného národa nesdělitelný* (Hrdlička 1995, s. 11). Hrdlička (2003) pak ve svém pozdějším díle také hovoří o tom, že při uměleckém překladu (...) *dochází ke střetu (ke kontaktu) nejen dvou literárních děl, ale také dvou literatur, kultur, dvou komunikačních kontextů* (2003, s. 60-61). Knittlová (2010) zdůrazňuje, že pro nalezení úspěšných řešení překladatel musí především pochopit celkový styl díla a jazykovou situaci, seznámit se s rolí, jakou jazykový útvar představuje v jednotlivých komunikativních sférách (2010, s. 97-98).

Navzdory tomu, že podle Kufnerové (1994, s. 71-72) bylo dříve v překladové literatuře odsuzováno použití nespisovného jazyka, dnes už je situace jiná. Podle Hrdličky (2004) mají překladatelé oproti angličtině možnost využít (...) *výrazů hovorových, obecně českých, slangových, expresivních, zhrubělých, vulgárních apod. a jejich kombinací, tj. výrazů označených ve slovníku SSJČ jako hovorové expresivní, obecně zhrubělé apod.* (2004, s. 191-196).

Co se týče překladu románu *Filth*, překladatelé se rozhodli využít především prvků obecné češtiny a byli postaveni před nelehký překladatelský úkol převést silně kulturně specifický text do takové podoby, aby CT nebyl ochuzen.

¹ *Filth* je možné do češtiny přeložit jako špína, zvrácenost.

Nejdříve se tohoto zadání chopil Vít Malinovský a román v roce 2001 pod názvem *Sviňák* vydalo nakladatelství *Mat'a*. V roce 2015 vyšla kniha v nakladatelství *Argo* s novým překladem, tentokrát se jej ujal Vít Penkala a kniha získala nový titul, *Špina*. Pro účely této práce byl Vít Penkala ochotný poskytnout komentář k vlastnímu překladu v rámci krátkého písemného rozhovoru, který je zahrnut v přílohách.

V rámci práce užíváme termínu *příznakovost*. Podle Krčmové (2017) je příznakovost definovaná jako *specifická součást významu jazykového prostředku, zejména lexému nebo jeho tvaru, schopnost nést vedle vlastního nacionálního významu, resp. významu gramatického, také dodatkové informace, které vycházejí z užití v komunikaci a předurčují ho do určitého typu textů nebo naopak limitují jeho univerzální užití* (2017).

V této práci za příznakové považujeme prvky skotské angličtiny a skotštiny, v CT1 a CT2 se jedná o nespisovné prvky, které jsou součástí obecné češtiny a vulgární slovní zásoby zasahující do slangu a argotu. Slovní zásobu však v této práci budeme zkoumat pouze okrajově, jelikož touto problematikou v románu *Filth* se ve své diplomové práci *Filthy translation of Irvine Welsh: a comparative analysis* zabývala již bývalá studentka Masarykovy univerzity v Brně Josefina Juhasová (2020), analýza se zaměřením na vulgarismy a příznakovou slovní zásobu tedy byla provedena.

Práce je rozdělena do čtyř kapitol, teoretická část je vždy doplněna o praktické příklady z analyzované části románu, jejíž celý text je možno dohledat v přílohách č. Příloha č. 3 – Výchozí text a Příloha č. 4 – Cílové texty 1, 2.

V první kapitole si představíme samotný román, který bude předmětem analýzy, a také jeho autora, Irvina Welshe. Zároveň se také zaměříme na specifika autorova jazyka a způsobu, jakým s ním pracuje.

Druhá kapitola čtenáři přiblíží jazykovou situaci ve Skotsku, která úzce souvisí s jazykem VT. Čtenář bude mít možnost seznámit se s kulturním pozadím skotštiny a skotské angličtiny, a pomocí konkrétních příkladů z románu se seznámí také s jazykovými prvky, které jsou pro román *Filth* charakteristické.

Srovnání se situací v českém jazyce poskytneme čtenáři v následující, třetí kapitole. Zde se pokusíme popsat rozmanitost jazykových prostředků češtiny a zaměříme se především na obecnou češtinu. Její prvky opět doplníme o příklady z textu, tentokrát se zaměřením na oba překlady.

Ve čtvrté kapitole se přesuneme k samotné komparativní analýze překladů rozebíraného románu. Budeme postupovat dle jednotlivých rovin příznakovosti VT a budeme si všimnout, jakým způsobem překladatelé pracují s prvky obecné češtiny, které si představíme ve třetí kapitole. Nejprve se zaměříme na způsob překladu nepříznakových pasáží originálu, poté přistoupíme k řešení příznakovosti na rovině hláskosloví, tvarosloví, větné stavby a slovní zásoby. Jednotlivá řešení budou doplněna o komentář na základě poznatků z předchozích kapitol.

Pomocí analýzy se pokusíme odpovědět na následující otázky:

1. Z jakého důvodu je VT pro překlad problematický?
2. Jakým způsobem se liší příznakovost VT a příznakovost obou CT?
3. Jak se liší použití příznakových prvků v CT1 a CT2?
4. Využívají překladatelé tyto prvky konzistentně?

Kapitola, z níž je vybrán analyzovaný úryvek, nese název *I Get A Little Sentimental Over You*. Ve VT se v souvislosti se situací v ději mění také situace jazyková, analyzovat tedy je možné jak překlad pasáží silně příznakových, tak částí psaných standardní angličtinou. Budeme si všimnout, jakým způsobem se překladatelé staví k měnící se situaci ve VT a jakých prvků využívají.

Pro účely analýzy VT vycházíme především z poznatků lingvistů Aitkena (1992) a Leitha (1997), kteří se ve svých publikacích zabývají skotskou angličtinou a skotštinou a srovnáním těchto jazykových variací se standardní angličtinou.

Pro stratifikaci českého jazyka využíváme stratifikační model národního jazyka dle Krčmové a Chloupka (2017), který je čtenáři k nahlédnutí v přílohách.

V rámci analýzy CT pracujeme s publikací *Čeština bez příkras* od Sgalla a Hronka (1992). K porozumění některým výrazům nám poslouží také známý *Šmírbuch jazyka českého* od Ouředníka (1992), o jehož použití se zmiňuje i Vít Penkala (2021): *Pomáhám si Ouředníkovým Šmírbuchem, i když uvádí spoustu výrazů, které jsou až příliš nápadité – aspoň mně se zdá, že v textu nepůsobí přirozeně, příliš na sebe upozorňují. (Tím nechci Ouředníkovu práci nijak snižovat, Šmírbuch je fenomenální dílo.)*

1. Román *Filth*

Knih *Filth* byla poprvé vydána roku 1998 a jedná se o třetí román skotského spisovatele Irvina Welshe. Podle McGuirea (2010) je již u Welshe zvykem, že se děj románu odehrává ve Skotsku, tentokrát v policejním prostředí. Jedná se již o druhý autorův literární počin, jehož hlavním tématem je neschopnost vládních orgánů (poprvé se tematika objevuje v experimentálním románu *Marabou Stork Nightmares*, ve kterém je terčem pozornosti justice) (2010, s. 26).

Příběh románu je vyprávěn z pohledu policejního detektiva Bruce Robertsona, který je dle McGuirea (2010) typickým antihrdinou. Jeho charakter je jakýmsi ironickým opakem člověka, jakým by jako detektiv měl být. Robertson se nijak netají svým rasismem a homofobií, svou misantropickou osobnost utápí v závislosti na alkoholu a drogách, zároveň nestydatě všechny ženy obtěžuje svým misogynním chováním. Trestním obviněním za své zvrácené chování se vyhýbá díky členství u Svobodných zednářů (2010, s. 26).

Bruce trpí jak fyzickými, tak psychickými poruchami, které jsou zrcadlem jeho zkažené osobnosti. Jak Welsh sám zmínil v rozhovoru pro *The Scotsman*, Brucova postava je inspirována kolegou autora z dob, kdy pracoval na radnici (The Scotsman 2015). Dalšími postavami v knize jsou především Brucovi kolegové z policejního oddělení, jeho nejbližším přítelem je Ray Lennox, ze kterého si však Bruce neustále utahuje a povyšuje se nad něj.

Robertsonovo vyprávění je v určitých pasážích knihy přerušováno tasemnicí, které se díky nezdravému životnímu stylu hostitele skvěle daří. Hlas tasemnice zároveň symbolizuje Robertsonovo svědomí, v jistých pasážích knihy překrývá vyprávění hlavní postavy a její pasáže jsou psány v dlouhých zvláště odstavcích symbolizujících tělo parazita. Vyprávění Robertsona a tasemnice v určitých částech přerušuje ještě postava jménem Carole. Ze začátku se zdá, že se jedná o Robertsonovu manželku. Jak uvádí May (2013), v pozdějších kapitolách se odhalí, že i Carol je součástí Brucovy rozpolcené osobnosti a on se za ni ve chvílích, kdy je mu nejhůře, převléká. Alter ego Carole v Robertsonově myšlence omlouvá jeho násilné epizody a zároveň v něm zanechává pocit, že i on má spokojený rodinný život a je dobrým manželem. Na konci románu Robertson spáchá sebevraždu (2013, s. 3).

1.1. Irvine Welsh

Jak uvádí Schoene (2010) v předmluvě publikace *Edinburgh Companion to Irvine Welsh*, spisovatel Irvine Welsh se narodil v Edinburhu 27. září roku 1958 v severní části jménem Leith. Ve čtyřech letech se poté jeho rodina v rámci města přestěhovala do části Muirhouse. Welsh v 16 letech přerušil studium na střední škole Ainslie Park High School a později se vyučil elektrikářem, tuto profesi však nikdy nevykonával. Před tím, než se celosvětově

proslavil svým románem *Trainspotting* poprvé publikovaném v roce 1993 (v českém jazyce poprvé vydaném nakladatelstvím *Matla* v roce 2004; překladatelé John Comer, Ondřej Formánek), Welsh trávil své mládí v Londýně. Právě zážitky z tohoto životního období jej později inspirovaly k tématům, která jsou zpracovaná v jeho románech. Welsh tehdy byl součástí londýnské punkové scény. Koncem sedmdesátých let se však vrátil zpět do Edinburghu, kde vystudoval vysokou školu *Heriot Watt University* (2010, s. VIII).

Pro psaní svých románů spisovatel vychází z vlastních zážitků, témata často zpracovaná do jeho děl se zabývají závislostí na drogách, pornografií, sexem a misogynií. Děj se většinou odehrává v prostředí nižší vrstvy a hlavními postavami jsou většinou drogově závislí mladíci či zkorumpovaní policisté. Právě díky práci s takovými tématy se Welsh velmi rychle zařadil mezi nejkontroverznější spisovatele dnešní doby. Po vydání románu *Trainspotting* se Welshova kontroverze ještě prohloubila. Poté, co se jeho románům dostalo také filmového ztvárnění, na sebe spisovatel upoutal ještě větší pozornost.

Román *Filth*, kterým se v této práci budeme zabývat, se stal druhým nejprodávanějším hned po *Trainspottingu* a též byl zfilmován, a to roku 2013 (Irvine Welsh Official Website 2020). Hlavní role policisty Bruce Robertsona se pod režii Jona S. Bairda ujal skotský herec James McAvoy.

1.2. Jazyk Irvina Welshe

Welshova tvorba se stala terčem diskusí především po vydání autorova prvního románu *Trainspotting*. Právě tento román se totiž stal jakýmsi milníkem skotské moderní kultury, která trefně poukazuje také na politickou situaci ve Skotsku a svým způsobem ji i ovlivňuje. Welshovi se podařilo svou tvorbou vytvořit nový pohled na kulturu a skotskou identitu, a zároveň reflektovat současnou situaci skotské nižší vrstvy. K dosažení co nejpůsobivějšího efektu proto Welsh své romány píše kombinací skotské angličtiny a skotštiny, čímž se tak jasně odlišuje od ostatních autorů píšících standardní angličtinou, která zdaleka nenese tak silnou kulturní složku jako právě Welshem použitý jazyk. Podle Karnickyho (2007) tímto způsobem Welsh poukazuje na to, jak gramatika a syntax mohou ovlivnit celkové působení díla a jeho atmosféru. Právě pomocí těchto složek se totiž autorovi daří do románů zapříst jak psychologické stránky, tak i typickou skotskou identitu. U čtenářů však může způsobit také jisté nejasnosti a pro lepší porozumění byl román *Trainspotting* v Americe vydán společně s glosářem (2007, s. 135-136).

Jak uvádí Craig (2006), byl to právě skotský spisovatel James Kelman, který svou tvorbou přinesl nový pohled na použití skotského dialektu v moderní próze a za svůj román *How Late It Was, How Late* mu byla udělena v roce 1994 Man Bookerova cena. Rostoucí popularitu skotštiny proto Welsh vydáním svého debutu *Trainspotting* jen podpořil. Craig také uvádí, že právě Kelmanova tvorba s jazykem Irvina Welshe svým způsobem souvisí a jejich použití skotského dialektu je jakousi metaforou pro zdůraznění skotské nezávislosti

propojující nezávislost postav, které jsou pro romány obou spisovatelů typické. Welsh využívá fonetické transkripce edinburského dialektu (2006, s. 134).

O Welshově jazyce se zmiňuje také Riach (2005). Zdůrazňuje, že Welsh ve svých románech se čtenářem komunikuje, jednotlivé postavy se svým čtenářským publikem sdílejí své vnímání reality otevřeně a navozují tak pocit úzkého přátelství. A právě tuto přirozenost Welsh podtrhuje použitím skotštiny, která se od standardní angličtiny liší také svou dikcí. Riach ji označuje jako „odpudivou“ z toho důvodu, že člověk při tvorbě jednotlivých hlásek využívá celé své tělo, sliny, jazyk, a řeči tak dodává jakousi zvláštní živočišnost, která se k Welshovým románům skvěle hodí (2005, s. 36).

Jak tvrdí Morace (2007), Welshovo hrubé a rádoby bezelstné vyjadřování ale zdaleka není tak přirozené, jak se může zdát, autor text před publikováním mnohokrát kontroluje a přepisuje. Welshovo rané dílo je psáno v rámci norem standardní angličtiny a až v pozdějších letech prochází vývojem a nabývá na příznakovosti (2007, s. 48-49).

Ani román *Filth* není výjimkou, také v něm nacházíme silné výrazivo spojené se skotským prostředím. Příznakové prostředky se objevují především v přímé řeči, která je tímto způsobem odlišena od pásma vypravěče. Toto rozlišení není stoprocentní, i v pásmu vypravěče se vyskytují příznakové prvky, avšak v menší míře. Jak již bylo zmíněno, román je vyprávěn z pohledu tří postav; Bruce, Carole a tasemnice. Vzhledem k tomu, že v pásmech vypravěče postav Carole a tasemnice se přímá řeč nevyskytuje a pásmo vypravěče odpovídá standardní angličtině, věnovat se jim nebudeme a při analýze se zaměříme pouze na část textu, ve které je vyprávěčem postava Bruce.

Za zmínku však přesto stojí typografie, která je pro *Filth* typická, a to v částech vyprávěných tasemnicí. Překladatel Vít Penkala (2021) se k využití tohoto prvku vyjádřil, považuje jej za *efektní hříčku, kdy vnitřní „hlas“ přehlušuje hlas vypravěče – typograficky je to řešeno tak, že jeden text částečně zakrývá druhý; ten spodní si tak musí čtenář zčásti domýšlet.*

only thing that k
 polis boys again
 tae be a sorry bu
 it's me, Lennox,
 Underwood, Ken
 Masonic ritu
 in that keeps th
 Lennox and tha
 any of them. An
 masons, but wan
 any of those cunt
 In the back m
 strobe light whic
 as Coulson cuts
 Underwood's on
 incision and suck
 it gets auld Gus s
 lusty way, which
 withering looks
 made. Still, we a

*am not the only one of my kind.
 Why should I be? Perhaps there
 are others in here, sharing the
 parasite role with me. I even
 fancy that I can feel them in
 here, twisting and writhing in
 the Host's gut with me, but this
 may be just a response to my
 melancholic state of mind.
 I've my Host, my friend who
 gives me everything I need to
 survive. But to live, I need much
 more. I need to feel part of
 something bigger perhaps
 something that is a part of me.
 000000000000000000000000
 000000000000000000000000
 it has to be said that
 this laddie's diet is not that
 nutritious. This points to my
 Host coming from, perhaps, a
 poor disadvantageous starting-out
 point in this great journey of life.
 He's eating all sorts of cheap and
 useless garbage. But on the other
 hand, the sheer volume consumed goes
 against this; so maybe we can postulate
 that the laddie has grown up in a world
 of privation and although he has been
 able to accumulate more resources he
 has not quite been able to shed himself
 of all those proletarian habits.0000000
 The Host's philosophy of life seems then;
 more rather than better. 000000000000*

We get o
 dark beers ha
 every cunt's

Phillip, as the
 ing just about
 ety. Ray and I

(Welsh 2013)

Tento experimentální typ prózy podle Riacha (2005) strhává pozornost na sociální situaci ve společnosti (2005, s. 38). Craig (2006) využití těchto prostředků znovu přisuzuje faktu, že se jedná o projev nezávislosti a uvádí také román Alasdaira Graye s názvem *Janine* z roku 1982, kde se mísí různé typografické prvky a tvoří geometrické tvary, které symbolizují roztržštěnou osobnost protagonisty (2006, s. 135-138). Můžeme se tedy domnívat, že Welsh se při psaní románu *Filth* tímto dílem inspiroval právě z těchto důvodů a typografií tak podpořil jazykové prostředky pro dosažení ještě silnějšího účinku na čtenáře.

2. Skotská angličtina se zaměřením na VT

Jak již bylo zmíněno, román *Filth* je psán kombinací skotské angličtiny a skotštiny. Autor s těmito jazykovými variacemi obratně pracuje a zprostředkovává tak čtenáři sondu do skotské společnosti. Nejdříve si tedy přiblížíme situaci, se kterou se setkává čtenář originálního románu.

Jak uvádí Leith (1997, s. 28), úředním jazykem, jazykem vládním a jazykem vyučovaným ve školách je ve Skotsku standardní angličtina. Podle McAurthura (1992) se jedná o nejčastěji používanou variaci jazyka v anglicky mluvících zemích, která koresponduje s určitou sociální vrstvou a úrovní vzdělání. Setkáváme se s ní v tisku, v médiích, kde převládá mluvené slovo – tam vnímáme jen minimálními rozdíly, a to především ve výslovnosti mluvčích (1992, s. 983).

O výslovnosti se zmiňuje také Leith (1997) a uvádí, že standardní angličtina je často chybně spojována s RP (received pronunciation), výslovností, která je považována za standardní výslovnost angličtiny, kterou však hovoří jen minorita anglicky mluvící populace. Toto chybné spojení vychází z historie, kdy RP byla považována za jedinou správnou výslovnost (1997, s. 28).

Leith (1997) i McArthur (1992) uvádějí, že se standardní angličtinou se pojí negativní konotace a je na ni nahlíženo s despektem z toho důvodu, že jí mluví vyšší vrstva společnosti a je považována za svým způsobem vznešenější. I toto tvrzení můžeme tedy považovat za jeden z důvodů, proč je v tvorbě Irvina Welshe tolik prominentní právě skotský dialekt.

Co se týče skotské angličtiny a skotštiny, Aitken (1992a, 1992b) i Leith (1997) se zmiňují o tom, že je téměř nemožné mezi nimi stanovit pevnou hranici. Sám Aitken (1992b), skotský lexikograf a odborník na skotštinu, uvádí, že při přípravě psaní této publikace na problematiku rozdělení skotské angličtiny a skotštiny změnil názor hned několikrát. Lingvisté podle něj na toto téma pohlíží z dvou směrů. Skotštinu buď považují za součást skotské angličtiny, konkrétně za její dialekt, kterým se mluví na severu Skotska, nebo ji vnímají jako samostatný jazyk. V prvním případě se tak skotská angličtina stává mateřským jazykem většiny rodilých Skotů. Aitken skotskou angličtinu vnímá jako víceméně vědomou tendenci mluvčích skotštiny hovořit „angličtěji“ (1992b, s. 905).

Podle Aitkena (1992a) se skotština vyvíjela ve třech etapách. V první etapě se hovořilo starou angličtinou (do roku 1100), následovala starší skotština (1100-1700), která se nadále dělí na mladší (1450-1700) a střední skotštinu (1450-1700). Variace jazyka, která se vyvíjí od roku 1700, se nazývá moderní skotština. Skotština byla poprvé zaznamenána v 7. století n. l. v království Bernicie, které je nyní částečně součástí jižního Skotska. Podruhé v historii se skotštinou setkáváme ve 12. a 13. století u imigrantů ze severní a střední Anglie, která tehdy byla pod skandinávským vlivem. Koncem 14. století se utvořila nová variace severní angličtiny, zvaná *inglis* (dnes známá jako starší

skotština). Samotný termín „skotština“ se stal alternativou k názvu *inglis* v 16. století za vlády Stuartovců (1992a, s. 894-895).

Bible a ani jiné náboženské texty však nikdy nebyly psány skotštinou, což Aitken (1992, s. 894a) i Leith (1997, s. 132-133) považují za důvod, proč nakonec Skotové byli vystaveni metropolitnímu jazyku Anglie. Zákony o unii z roku 1707 definitivně skotštinu odsoudily k tomu, že na ni bylo nahlíženo jako na nízký jazyk, angličtina se stala jazykem administrativy, veškeré zákony pro Skotsko totiž vydával Londýn. V 18. století se skotština definitivně začala považovat za dialekt, nicméně oproti ostatním dialektům angličtiny se z ní nikdy nestal žargon a zachovala si literární tradici. Až v roce 1983 byl vydán skotský překlad Nového zákona, který rozdmýchal vlnu skotské literární kultury.

V této práci se přikláníme k Leithovu (1997) závěru, že považovat skotštinu za pouhý dialekt angličtiny by znamenalo popřít její vývoj za dob skotské nezávislosti. I přes to, že skotština se neodlišuje od angličtiny natolik, aby se dala považovat za samostatný jazyk, nazvat ji pouhým dialektem se také nejeví jako správné řešení. Z tohoto důvodu budeme v následujících podkapitolách pracovat s materiály, v nichž autoři hovoří o obou jazykových variacích angličtiny.

Jak uvádí Stuart-Smith (2004, s. 47), existuje několik variací skotštiny dle geografického výskytu. V této části práce se budeme zabírat pouze variacemi jazyka mluvenými ve městech Glasgow a Edinburgh, které jsou historicky odvozené od centrální skotštiny.

2.1. Hláskosloví

Vzhledem k tomu, že Welshův vyjadřovací jazyk je založen na ortografickém prepisu skotské angličtiny a skotštiny, zaměříme se na prvky skotské výslovnosti a přiblížíme si ty, které se v románu *Filth* opakují nejčastěji. V teoretickém komentáři užíváme příkladů z teoretických zdrojů a v tabulkách jsou vždy uvedeny příklady z analyzované části VT v porovnání s jejich ekvivalenty ze standardní angličtiny.

Skotská výslovnost samohlásek se od výslovnosti standardní angličtiny značně liší. Podle Cruttendena (2008) je jedním z hlavních rozdílů to, že skotská angličtina nerozlišuje mezi samohláskami /ɑ:/ a /a/, /u:/ a /ʊ/, /ɔ:/ a /ɒ/. To znamená, že páry slov *ant*, *aunt*; *soot*, *suit*; *caught*, *cot* jsou vyslovovány stejně (2008, s. 88). Tento rozdíl nelze zaznamenat ortograficky, tudíž nebylo možné ve VT vyhledat konkrétní příklady. Uvádíme jej z toho důvodu, že se jedná o jeden z největších rozdílů v porovnání s RP a úzce se skotskou angličtinou souvisí.

Další rozdíl ve výslovnosti uvádí Cruttenden u samohlásky /ɛ/, která je ve skotské angličtině vyslovována jako samohláska /ɛ̃/ například ve slovech *heaven*, *eleven* a *next* (2008, s. 88). Toto pravidlo definuje McArthur (1992, s. 27) na příkladech slov *never* a *next*, která jsou ve skotské angličtině vyslovována jako *nivver* a *nixt*.

U mluvčích skotské angličtiny se tento fenomén nevyskytuje vždy, nicméně ve VT si jej můžeme všimnout, konkrétní příklady nacházíme například tyto:

Skotština (VT)	Standardní angličtina
<i>Fit</i>	<i>Feet</i>
<i>Mibbee yir right</i>	<i>Maybe you 're</i>
<i>Thir</i>	<i>There</i>
<i>Wis</i>	<i>Was</i>
<i>Heid</i>	<i>Head</i>

Aitken (1992a, s. 895) také zmiňuje odlišnou výslovnost slov *house, out, down, cow*, které se ve skotské angličtině a skotštině vyslovují jako *hoose, oot, doon* a *coo*. Stejně jako u předchozího jevu si i tento představíme v tabulce pomocí konkrétních příkladů z VT a budeme tak postupovat v rámci celé kapitoly.

Skotština (VT)	Standardní angličtina
<i>Farmhoose</i>	<i>Farmhouse</i>
<i>Thereabouts</i>	<i>Thereabouts</i>
<i>Doon</i>	<i>Down</i>
<i>Shithoose</i>	<i>Shithouse</i>
<i>Ootside</i>	<i>Outside</i>

Dále pak Aitken (1992a, s. 895) uvádí příklady *ball* a *salt*, jejichž výslovnost je *baw* a *saut*.

Skotština (VT)	Standardní angličtina
<i>Stoat-the-baw</i>	<i>Stoat-the-ball</i>
<i>Auld</i>	<i>Old</i>
<i>Gaunny</i>	<i>Gonna</i>
<i>Haudin</i>	<i> Holding</i>

Dalších rozdílů si můžeme všimnout u slov *home, stone, sore* a *go*. Ty se ve skotštině a skotské angličtině vyslovují jako *hame, stane, sair* a *gae* (Aitken 1992a, s. 895).

Skotština (VT)	Standardní angličtina
<i>Dae</i>	<i>Do</i>
<i>Intae</i>	<i>Into</i>

Jedním z hlavních rysů skotštiny je rozdělení samohlásky /ɪ/ do dvou fonémů; /aɪ/ a /əɪ/, a to například ve slovech *ay (yes), buy, alive, rise, tied, a life, rice, bite, tide* (Aitken, 1992a, s. 895).

Skotština (VT)	Standardní angličtina
<i>Wey</i>	<i>Way</i>
<i>Aye</i>	<i>Yes</i>
<i>Ay</i>	<i>Of</i>

Jak uvádí Stuart-Smith (2004), ve skotské angličtině se velmi často vyskytuje glotalizace souhlásky /t/ (2004, s. 60-61). Podle její studie jazykového korpusu z roku 1997 se glotalizace více objevuje u nižší společenské vrstvy, což samo o sobě vysvětluje důvod, proč se ve VT tento jev opakuje navzdory tomu, že způsob, jakým je ortograficky zaznamenan, může na čtenáře působit rušivě.

Skotština (VT)	Standardní angličtina
<i>Wi man</i>	<i>With (a) man</i>
<i>Wi them</i>	<i>With them</i>
<i>Wi ou</i>	<i>Without</i>

2.2. Tvarosloví

Podle Millera (2004, s. 48-49) se typické prvky skotštiny ve tvarosloví projevují u nepravidelných sloves, podstatných jmen v množném čísle, demonstrativních přídavných jmen a příslovčí.

Oproti standardní angličtině skotština využívá slabou formu sloves, jak si můžeme všimnout například u slovesa *sold* ve standardní angličtině, jehož tvar je ve skotštině zjednodušen na *sellt*. Tento jev se objevuje i u dalších sloves, která Miller uvádí, dá se tedy tvrdit, že z nepravidelných sloves je možné utvořit slovesa pravidelná přidáním koncovky *-ed* (potažmo *-t* po souhláskách *l* a *n*). Typickým jevem je také výskyt sloves *ken* a *kent*, jejichž tvar ve standardní angličtině je *can* a *could*. Typické je také použití *gie* a *gien* místo standardních tvarů *give* a *gave* (Miller 2004, s. 48).

Skotština (VT)	Standardní angličtina
<i>She telt me she wis, (...)</i>	<i>She told me she was, (...)</i>
<i>(...) and he kens nowt about it.</i>	<i>(...) and he knows nothing about it.</i>
<i>(...), I'd gie ye.</i>	<i>(...), I'd give you.</i>

Miller (2004, s. 49) jako další příklad morfologických zvláštností skotštiny uvádí tvary demonstrativních přídavných jmen *thae* a *thir* (*those* and *this* ve standardní angličtině). Nejčastější je podle něj ale užití *them*, jako například ve větě *Them cakes was awfy dear*.

Skotština (VT)	Standardní angličtina
<i>(...) but thir's somebody in thair.</i>	<i>(...) but there's somebody in there.</i>
<i>(...) thir daein time for it right now.</i>	<i>(...) they're doing time for it right now.</i>

Užití příslovčí je ve skotštině podle Millera (2004) stejné, jako v ostatních germánských jazycích (kromě standardní angličtiny), což znamená, že v určitém tvaru se příslovce dají použít ve významu přídavných jmen, například *drive slow* namísto standardního *drive slowly* (2004, s. 49). V textu se vyskytuje pouze jeden příklad tohoto jevu z toho důvodu, že VT příliš mnoho příslovčí neobsahuje.

Skotština (VT)	Standardní angličtina
<i>(...), she says hastily. Too hastily. Too quick to admit it.</i>	<i>(...), she says hastily. Too hastily. Too quickly to admit it.</i>

Jak tvrdí Dorian (1993, nečíslováno) deminutiva se ve skotštině velice často tvoří pomocí přípony *-ie*, často je zdobnělina doplněna také přídavným jménem *wee*, které deminutivum umocňuje.

Kombinace deminutiv s přídavným jménem *wee* v textu nebyla dohledána, samotné přídavné jméno se však v textu v deminutivním významu vyskytuje velmi často. Nejedná se však o případy, ve kterých by zdobněliny nesly pozitivní význam – naopak se jedná o vyjádření ironie, pohrdání.

Skotština (VT)	Standardní angličtina
<i>(...), he's coming towards the flat with a wee bird.</i>	<i>(...), he's coming towards the flat with a little bird.</i>
<i>Tidy wee piece, (...).</i>	<i>Tidy little piece, (...)</i>
<i>Curvy wee erse...</i>	<i>Curvy little ass...</i>
<i>She's a wee honey.</i>	<i>She's a little honey.</i>

2.3. Větná stavba

Co se týče větné stavby, jedním z typických jevů pro skotštinu a skotskou angličtinu je vyjádření negace. Miller (2004, s. 50-51) uvádí dva typy negace, které se liší od standardní angličtiny:

- a. *She's **no** leaving.*
- b. *She **isnae** leaving.*

Přípona *-nae* u příkladu b. se objevuje u všech modálních sloves, což je ilustrováno na příkladech z VT.

Skotština (VT)	Standardní angličtina
<i>I hope we've no missed him (...)</i>	<i>I hope we haven't missed him (...)</i>
<i>(...), ah've no done nowt...</i>	<i>(...), I haven't done anything.</i>
<i>They havenae even got a fuckin telly.</i>	<i>They don't even have a fucking telly.</i>
<i>(...) but they cannae afford a telly.</i>	<i>(...) but they can't afford a telly.</i>
<i>(...) life wouldnae be worth livin.</i>	<i>(...) life wouldn't be worth living.</i>
<i>(...) ah dinnae catch.</i>	<i>(...) I didn't catch.</i>

Miller (2004, s. 58-59) uvádí také zvláštní použití tázacích dovětků. *E*, které je uvedeno v příkladu c., se používá v případě vět, ve kterých se očekává, že adresát bude na otázku reagovat souhlasem. V případě využití u rozkazovacích vět se taktéž očekává kladná reakce.

- a. *John has left, **has he no?***
- b. *John's **no** left, **has he?***
- c. *... we know him quite well by now **e?***

V případě VT si můžeme všimnout použití *eh* namísto *e*, které uvádí Miller (2004, s. 58). Funkce tohoto prvku však zůstává stejná.

Skotština (VT)	Standardní angličtina
<i>(...), doesnae really bear thinkin aboot, eh no?</i>	<i>(...), doesn't really bear thinking about, does he?</i>
<i>But that's the fuckin prison system fir ye eh?</i>	<i>But that's the fucking prison systém for you, isn't it?</i>
<i>That was a fuckin big joke that eh?</i>	<i>That was a fucking big joke that, wasn't it?</i>

2.4. Vulgarismy a pejorativa

Ve VT je výskyt vulgarismů častý a nijak se neliší od slovní zásoby standardní angličtiny. Jak uvádí Hughes (2006), nejčastěji využívanými vulgarismy v angličtině jsou tzv. „čtyřpísmenná“ slova, jako např. *cunt, fuck, bum, twat*, jejichž původ není jasný. Dále jsou to slova anglosaská – *shit, turd, arse, fart*, a slova normansko-francouzského původu – *piss, cock, crap* (2006, s. 10).

VT toto pravidlo potvrzuje častým výskytem slov *fuck, shit, cunt, scum, twat, shag*. Dalším často opakovaným výrazem je *stoot-the-baw*². Využití všech expletiv a vulgárních výrazů ve VT funguje jako prostředek pro vyjádření neformálnosti situace. Často také fungují jako prostředek pro vyjádření ironie a opovržlivého přístupu postavy Bruce Robertsona.

Stejnou funkci v textu plní také pejorativa, jako např. *jakeys, hooter, palaver, fanny, pally, bogey, beak, hooter, tube*. Jak již bylo zmíněno, také výrazy jako *wee honey* nebo *wee cunt* nesou negativní konotaci navzdory tomu, že přídavné jméno *wee* slouží ke tvorbě deminutiv.

² Dle urbandictionary.com (2007) se jedná o čistě skotský slangový a vulgární výraz pro pedofila.

Tematika využití vulgarismů v románu *Filth* již byla zanalyzována v diplomové práci *Filthy translation of Irvine Welsh: a comparative analysis*, kde se autorka práce zabývala především vulgarismy *cunt*, *fuck*, *fucking* a porovnáním jejich překladů. Tuto tematiku proto v této práci podrobněji nerozvádíme, přesto se na lexikální rovinu krátce zaměříme i v kapitole 3.2.1.4, která je věnována slovní zásobě v CT1 a CT2.

3. Obecná čeština se zaměřením na CT

V předchozích kapitolách jsme si objasnili, jakým způsobem se liší skotská angličtina a skotština od standardní angličtiny. Stejným způsobem si nyní objasníme, jaká specifika se objevují u různých variací českého jazyka. Je důležité si uvědomit, že rozdělení vrstev českého jazyka je složitější, než jak tomu je u jazyka anglického. Z toho důvodu ani struktura této kapitoly přímo neodpovídá struktuře kapitoly o angličtině a skotštině.

Jak tvrdí Čechová (2003), český jazyk se dá považovat za *soubor integrovaných výrazových prostředků vymezených územně, uvnitř diferencovaný funkčně a teritoriálně, stratifikovaný sociálně*. (...) *Popis jazykové situace (diferenciace a stratifikace národního jazyka, popř. jeho postavení mezi jinými jazyky ve státě) je proto vlastně základem, východiskem slohových výkladů* (2003, s. 45). Právě popisem jazykové situace se budeme zabývat a zaměříme se především na otázku spisovnosti.

Chloupek už v roce 1986 mluví o dichotomii mezi spisovností a nespisovností jazyka. Se spisovností se podle něj pojí modelové vyjadřování, kdežto nespisovnost charakterizuje vyjadřování nemodelové, které se mění v závislosti na situačním kontextu a běžně nemá žádný estetický záměr (Chloupek 1986, s. 15).

Pro potřeby této práce však nebudeme češtinu rozdělovat pouze na spisovnou a nespisovnou. V následujících podkapitolách budeme pracovat především se stratifikačním modelem národního jazyka dle Krčmové a Chloupka (2017), který nám pomůže jazykovou situaci lépe pochopit a lépe určit také postavení obecné češtiny, jíž se poté budeme věnovat podrobněji a zaměříme se na použití jejích prvků v překladech námi rozebíraného románu. Stratifikační model je možné dohledat v příloze Příloha č. 2 – Stratifikační model národního jazyka (Krčmová, Chloupek, 2017)

3.1. Standardní čeština

Za standardní podobu jazyka můžeme považovat spisovnou češtinu. Podle Krčmové a Chloupka (2017) má spisovná čeština národně reprezentativní funkci, je kodifikovaná a je *předmětem soustavného lingvistického popisu*. Hovorová čeština je součástí spisovné češtiny, avšak je dynamičtější a vzhledem k mluvenosti je proměnlivá (Krčmová, Chloupek 2017).

Dle definice Nebeské (2017) je spisovná čeština *systémem jazykových prostředků, které jsou celonárodně užívány především v psané formě a v oficiálních projevech mluvených*. Spisovná čeština obsahuje stylově neutrální prostředky, zároveň také prostředky knižní a i prostředky hovorové, které se objevují především v mluvené podobě jazyka. Do spisovné češtiny řadíme také prostředky expresivní (Nebeská 2017).

Nebeská (2017) hovoří také o *kritériích spisovnosti*, které je u spisovné češtiny obtížné vymezit. Z toho důvodu se lingvisté často přiklání k termínu *standard*, který by mohl *spisovnou češtinu* v budoucnu nahradit. Takový přístup však popírá jakoukoliv

regulaci jazyka a vzhledem k tomu, že lingvisté spisovnou češtinu považují za nositele národní kultury, termín *standard* tak není vyhovující (2017).

Otázka mluvenosti v rámci spisovné češtiny není lingvisty jasně definována. Dle Nebeské (2017) do mluvené formy spisovného jazyka proniká především obecná čeština, která tak oslabuje pozici spisovné češtiny. Podobného přístupu si můžeme všimnout i ve stratifikačním modelu národního jazyka, kde Krčmová a Chloupek (2017) uvádí, že mezi obecnou češtinou „vyššího typu“ a hovorovou češtinou nejsou ostré hranice.

Dle Čechové (2003) jsou uživatelé jazyka dle formálnosti situace schopni volit jazykové prostředky, nicméně v rozporných situacích převládá tendence inference obecného jazyka, profesní mluvy či slangu, a to v případech, kdy není jasně stanovená hranice mezi intimním projevem, a naopak projevem pro širší publikum (2003, s. 24-26).

Sgall a Hronek (1992) k tématu spisovné češtiny dodávají, že ji nelze ztotožňovat s *národním jazykem*³. Spisovná čeština je pouze jednou z jeho podob (1992, s. 10).

3.2. Nestandardní čeština

3.2.1. Obecná čeština

Obecnou češtinu můžeme považovat dle stratifikačního modelu národního jazyka za nestandardní formu vyskytující se v neregulované komunikační sféře. Krčmová a Chloupek (2017) ji považují za tzv. druhý standard a příliš se podle nich od hovorové češtiny neliší. V tomto případě však hovoříme o již výše zmíněné obecné češtině „vyššího typu“⁴.

Havránek (1963), jeden z prvních lingvistů, kteří termín obecné češtiny začali v praxi používat, ji definuje jako interdialekt a považuje ji za lidové nářečí, které není pevně vázáno k určitému místu. Obecnou češtinu totiž můžeme dále rozdělit na obecnou češtinu, jíž se mluví v jednotlivých částech republiky, tzn. v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Všechny tyto druhy obecné češtiny však podle Havránka mají mnoho společných znaků (1963, s. 65-66).

Dle Čechové (2008) se obecná čeština dá považovat za bezpříznakovou pouze z pohledu obyvatel západní části území České republiky, kde se považuje za základ běžné mluvy. Oproti tomu řeč na Moravě a ve Slezsku je tvořena převážně nářečím i interdialekty. I ty jsou však obecnou češtinou ovlivněny (2008, s. 37, 59).

Dnešní lingvisté zdůrazňují, že je třeba obecnou češtinu odlišovat od tradičního teritoriálního dialektu a interdialektu. Čechová (2003) v otázce obecné češtiny mluví o tzv.

³ *Všechny regionální, sociální a funkční podoby jaz., jež slouží příslušníkům národa k pokrytí komunikačních potřeb, a to v pohledu synchronním i diachronním; zvláštní postavení mezi nimi má varieta pokládána za **prestížní** (pro č. je to spisovný jazyk; viz. spisovná čeština), jež má mj. i funkci národně reprezentativní (Krčmová, Chloupek 2017).*

⁴ (...) tj. ta, která se uplatňuje v některých veřejných textech, zejména mediálních (Krčmová, Chloupek 2017).

třetím standardu⁵ českého jazyka, který se stal v literatuře hlavní reprezentací každodenního mluveného jazyka, a to nejen v dialozích, ale také v pásmu vypravěče. *Přítomnost obecné češtiny v krásné literatuře a dramatice nasvědčuje dosti výmluvně tomu, že se stává celonárodním nespisovným útvarem a v této funkci se definitivně odtrhuje od své původní interdialektické podstaty* (2003, s. 51).

Navzdory tomu, že mnoho Havránkových přístupů je dnešními lingvisty z důvodu neustálého vývoje jazyka vyvráceno, je třeba zmínit, že podle něj obecná čeština zaujímá jinou roli než čeština vulgarizovaná či argotická (Havránek 1963, s. 221). Tento přístup potvrzuje stratifikační model českého jazyka, ze kterého dle Krčmové a Chloupeka (2017) vyplývá, že ostatní formy jazyka⁶ včetně sociolektů slouží ke komunikaci v rámci regionů a skupin. Do krásné literatury poté pronikají jako prostředek stylové akvizice (Krčmová, Chloupek 2017). V podkapitole zabývající se slovní zásobou se s touto problematikou setkáme. Pro účely této práce se přikláníme k názoru, že v jistých situacích je možné vulgarizovanou i argotickou češtinu považovat za nižší vrstvu obecné češtiny.

Z globálního hlediska si můžeme všimnout, že jednotlivé přístupy jazykovědců k obecné češtině se liší a často se navzájem vyvrací. V následujících kapitolách se zaměříme na charakteristické prvky obecné češtiny, které uvádí teoretikové, zároveň si budeme všimnout jejich použití v obou CT, jejichž autory jsou Vít Malinovský a Vít Penkala. Příklady jsou opět uvedeny z analyzované části románu. Budeme čerpat především z publikace *Čeština bez příkras* od Sgalla a Hronka (1992). Další informace nám poskytne Krčmová (2017) a její definice obecné češtiny v *Novém encyklopedickém slovníku českého jazyka*.

3.2.1.1. Hláskosloví

Na rovině hlásek Sgall a Hronek (1992, s. 30-37) (dále jen S&H) a Krčmová (2017) upozorňují hned na několik převládajících charakteristických prvků.

V první řadě S&H (1992) uvádějí zúžené *í* (v psané formě *y* nebo *i*) nahrazující spisovné *é*. Tyto změny v koncovkách adjektivní flexe popisuje také Krčmová (2017) na příkladech *malý město, z mého rozbitého počítače*.

S&H (1992) tuto změnu dále popisují u přídavných jmen *dobré, velkého* a po souhlásce *l* také uvnitř slovních kmenů *polévka, lépe*.

CT1	CT2
<i>To, že sme vypadli z toho posranýho místa, člověku zlepší vyhlídky.</i>	<i>Stačí vypadnout z posranýho baráku a zase vidíte jasně.</i>

⁵ Krčmová a Chloupek (2017) obecnou češtinu označují za druhý standard.

⁶ Formy jazyka nezahrmující spisovnou češtinu, hovorovou češtinu a obecnou češtinu „vyššího typu“ (Krčmová, Chloupek 2017).

<i>To v mejch vnitřnostech přebije chuť Clellova lacinýho šampusu spojenýho s bikarbonátama z Rayovejch pilulek, který se spojily do formy kousavýho leptavýho bahna.</i>	<i>Zbaví mě to chuti Clellova lacinýho šaña, který se spojilo s jedlou sodou Lennoxových pilulí a zalilo mi podpalubí štíplavou žiravinou.</i>
---	--

Typická pro obecnou češtinu je také záměna spisovného *y* za *ej*. O využití tohoto prvku se zmiňuje také Vít Penkala (2021) v rozhovoru. S&H (1992) tuto záměnu uvádí na třech různých pozicích:

- ej na konci slova (**malej**, **vrátnej**,...)
- ej, které se nevyskytuje v absolutním konci slova (**malejch**, **malejm**, **malejma**,...)
- ej v kmenech slov (**strejček**, **rejže**, **mejdlo**,...)

CT1	CT2
<i>Doufám jenom, že sme ho neprošvihli kvůli plejtvání času s Drummondkou a jejíma lesbicko-kurevskejma kámoškama.</i>	<i>Doufám, že jsme ho nepropásli, když jsme ztráceli čas s Drummondkou a jejíma kriminálnickejma lesbokámoškama.</i>
<i>(...) tenhle Colin Moss, bílej, pohlaví mužský, věk šestnáct, hubenej, mastný dredy pochcaná sláma, (...)</i>	<i>(...) nějakej Colin Moss, běloch, metr devadesát, hubenej špinavý hnědožlutý dready, (...)</i>

Krčmová (2017) a S&H (1992) zmiňují také tzv. protetické *v-* nebo *vo-*, které se vyskytuje jednak na začátku slov (*voheň*, *voko*, *vod*, *vona*,...), ale často si jej můžeme všimnout i na začátku slovních kmenů (*povodejít*, *nevohrabanej*, *zvorat*,...). Opět se jedná o prvek, který zmiňuje v rozhovoru Vít Penkala (2021) a můžeme potvrdit, že v CT2 se protetické *v-* vyskytuje často, jak si budeme moci všimnout v samotné analýze.

CT1	CT2
<i>— Další věc je, řekne Ray, — jestliže někdo vod policie zavolá bachařovi, jako je Ronnie McArthur, přísněj svobodnej zednář a spořádaněj otec vod rodiny, že tý maličký bylo jedenáct... nebo deset... nebo dokonce vosum...</i>	<i>- De vo to, pokračuje Ray, - že někdo ze sboru třeba poví bachařovi, jako je Ronnie McArthur, což je zednář do morku kostí a oddanej zastánce rodinnejch hodnot, že tý kočince bylo jedenáct... nebo deset... nebo třeba jenom vosum...</i>

Pro obecnou češtinu je typické podle Krčmové (2017) i podle S&H (1992) tzv. fonetické krácení. Krčmová tvrdí, že se nejčastěji projevuje na výslovnosti *-í-* v koncovkách slov (*vidím, nesmíte, pani, z jarních prázdnin, ...*), popř. i v některých slovních základech (*řikam, vim*). Stejný jev pozorujeme také u *-ú-* (*šel domu, dal to k sousedum*).

CT1	CT2
<i>Tahle posraná Sunrise Community, nebo jak si vlastně řikaj, říká mi Ray</i>	<i>To podělaný Společenství Úsvit nebo jak si to řikaj, povídá Ray.</i>
<i>x</i> ⁷	<i>(...) v celým skotským vězeňským systému (...)</i>
<i>Ptam se.</i>	<i>x</i>

Krčmová (2017) zmiňuje také zánik slabičného *-l* v maskulinním přičestí sloves *se* zavřeným kmenem: (*Petr to už přines včera, copak ti to neřek*).

CT1	CT2
<i>Na prdýlku ser, všim sis jejího ksichtu?</i>	<i>x</i>
<i>x</i>	<i>(...) a než se dostanem ke schodům, (...)</i>

Dále pak můžeme jako prvek obecné češtiny zmínit zjednodušení výslovnosti souhláskových skupin. Krčmová (2017) tento jev uvádí na příkladech [*šveska*], [*šak*], [*dibi*], [*menovat se*], [*spomínka*], [*meňčí*], [*prázdniny*] apod. S&H (1992) doplňují příklady zjednodušení souhláskových skupin (*vem, dyt', dycky*). Vít Penkala (2021) tento prvek ve svém překladu považuje za nejkrajnější a nejexpresivnější řešení.

CT1	CT2
<i>x</i>	<i>No vlasně bysem se ani nedivil dyby ten čuňák zasranej píchal vlasní ségru.</i>
<i>Takovej přide v Saughtonu do oddělení s Bestii.</i>	<i>x</i>

3.2.1.2. Tvarosloví

Tvarosloví obecné češtiny S&H (1992, s. 37-60) rozdělují na kapitoly dle slovních druhů. My se zaměříme především na změny v oblasti přídavných jmen, protože tyto změny jsou nejmarkantnější a zároveň také nejčastější.

⁷ V případě, že se jev v jednom z překladů na daném místě nenachází, překlad neuvádíme.

V obecné češtině typická koncovka *-ma* u 7. pádu. Ta se vyskytuje velmi často u podstatných jmen (*lidma, pánama, tetama,...*), ale také u většiny skloňovaných slov (*velkejma, náma, třema,...*) (S&H, 1992, s. 38).

CT1	CT2
(...) <i>s Drummondkou a jejíma lesbicko-kurevskejma kámoškama.</i>	(...) <i>s Drummondkou a jejíma kriminálnickejma lesbokámoškama.</i>
(...) <i>se zapejkanejma klobásama a vanilko vejma řezama (...)</i>	x
x	(...) <i>jsme tu mezi kámošema (...)</i>

U přídavných jmen si můžeme všimnout prvku, který jsme již komentovali v předchozí kapitole – změnu spisovného *-ý* za *-ej*. Změna se projevuje jak u mužského rodu (*dobřej*), tak u rodu ženského, který je charakteristický tím, že se mění hláska *é* na *í* (v psané formě *í* nebo *ý*) (*dobrý, mladý ženský*) (S&H 1992, s. 42-43).

CT1	CT2
<i>Přejedu si prstem přes hrdlo a vydám praskavej chrčivej zvuk.</i>	<i>Přejedu si prstem po krku a udělám praskavej, srkavej zvuk.</i>
(...) <i>přísněj svobodnej zednář a spořádanej otec vod rodiny (...)</i>	(...) <i>což je zednář do morku kostí a oddanej zastánce rodinnejch hodnot (...)</i>

U množného čísla si můžeme u přídavných jmen všimnout také toho, že u nich v 1. a ve 4. pádu nerozlišujeme rod, a to se týká také tvarů mužských životných (*byli udivený, hodný kluci, hluchý lidi, ...*) (S&H 1992, s. 43).

CT1	CT2
<i>Zavěšený jeden do druhýho. Ubohý hnusný šmejdi.</i>	<i>Jsou kolem sebe úplně omotaný. Ty čuně jedno zasraný.</i>

Podobně jako přídavná jména se často chovají také slovesa, (...) u tzv. *příčestí minulého i u omezeně užívaného příčestí trpného nemá obč.⁸ rozdily rodu v množ. č.: např. města se rozrostly, vobě kola se rozbily* (S&H 1992, s. 55). V tomto případě neuvádíme příklady z CT vzhledem k tomu, že oba překladatelé text přeložili v přítomném čase.

3.2.1.3. Větná stavba

Co se týče větné stavby, podle Krčmové (2017) je možné její charakteristické prvky označit jako *spontánně mluvený projev*. Velkou roli v takovém projevu hraje spontánnost a expresivnost. Pro mluvený projev jsou typické různé stylizační nedostatky,

⁸ obecná čeština

osamostatňování větných členů, časté opakování a větná stavba v obecné češtině se od spisovné češtiny liší několika prvky, z nichž nejčastější je *vypouštění pomocného slovesa v minulém čase při zájmeném podmětu 1. osoby* (já přijel, my mysleli) (Krčmová 2017). Tento prvek si opět nemůžeme ukázat na konkrétních příkladech vzhledem k tomu, že oba CT jsou psány v přítomném čase. Můžeme si však všimnout neúplných výpovědí značících spontánnost, zároveň můžeme pozorovat příznakový slovosled.

CT1	CT2
— <i>Tak. Pro všechny stejné pravidla. Dem na to.</i>	- <i>Hovno. Platěj stejný zásady. No tak. Vybálíme na něj.</i>
— <i>DRŽ KURVA HUBU!</i>	- <i>HUBU DRŽ KURVA!</i>

3.2.1.4. Slovní zásoba

V rámci slovní zásoby se budeme věnovat především emocionálně příznakovým prvkům, a to z toho důvodu, že se jedná o prvky, které jsou pro CT typické. Výše jsme již zmínili, že Havránek (1963) vulgarismy do obecné češtiny nezařazuje. Naopak S&H (1992) i tyto prvky pod obecnou češtinu zařazují, včetně prostě expresivních, hanlivých, obhroublých a obscénních výrazů (1992, s. 79).

Navzdory tomu, že v CT můžeme najít prvky slangové a argotické, jak bylo již uvedeno, v této práci se přikláníme k názoru, že se stále dají považovat za okrajovou, nižší vrstvu obecné češtiny z toho důvodu, že nutně nespádají jen do určité profesní či zájmové skupiny.

S&H slovní zásobu třídí dle stylistické stupnice od silně knižních slov až po slova tabuová, obscénní (1992, s. 71). Zároveň také uvádějí rozdíly ve slovní zásobě obecné a spisovné češtiny:

- a. Synonymní protějšky, které jsou slohově nebo emocionálně příznakové (*jistý – tutovej, spát – chrnět, ...*)
- b. Stejně znějící protějšky s přeneseným významem (*bačkora, prase, ...*)
- c. Univerbizace (*oční lékař – vočař, thustý člověk – thust'och, ...*)
- d. Bez protějšku ve spisovné češtině (*lajdák, makačka, ...*) (S&H 1992, s. 73)

V tomto případě můžeme vidět, že v CT1 i v CT2 se objevují příklady slovní zásoby z výše uvedeného seznamu. U vybraných příkladů se jedná o slova emocionálně příznaková a. (*cvok, lapák, bachař*), ale především si můžeme všimnout slov s přeneseným významem b. (*sýkorka, kočička, klika, štípnout, vůl*). Za příklad univerbizace korespondující s bodem c. můžeme považovat slovo *mlad'och*. Příkladem slova bez protějšku ve spisovné češtině je např. slovo *holčičkář* a *prcačkář*.

CT1	CT2
(...) přichází směrem k bytu spolu s nějakou mladou sýkorkou.	(...) jde směrem k bytu s nějakou kočičkou.
Jediná klika byla v tom, že mezi nim a městem bylo pár polí.	x
x	Nechám ho podusit a rozhlížím se, jestli by se tu dalo něco štípnout.
Takovej cvok by určitě neměl bejt za katrem.	Ten vůl by především vůbec neměl bejt v lapáku.
(...) místní bachaři mlad'ochům, (...).	(...) místní bachaři klukum (...).
(...) bejvaj obvykle spíš prcačkáři (...).	(...) nejsou obvykle holčičkáři, (...).

3.2.1.4.1. Vulgarismy

Vulgarismy jsou výrazy vyjadřující negativní a zároveň emotivní postoj mluvčího k člověku či věci, nesoucí expresivní odstín hrubosti či obhroublosti (Jelínek, Vepřek 2017).

Jelínek a Vepřek (2017) tuto vrstvu slovní zásoby dělí na několik skupin, z nichž relevantní v ohledu k CT jsou především tyto:

- a. související se sexuálními aktem či lidskými genitáliemi (mrdat, čurák, teplouš);
- b. urážející žemu n. její (obzvláště sexuální) chování (běhna, kurva, vykopávka)
- c. související s vylučováním (hovno, sračka, vychcánek) (Jelínek, Vepřek 2017).

V obou CT si můžeme všimnout vulgarismů z výše zmíněných skupin a ve většině se shodují s těmi, které uvádějí Jelínek a Vepřek (2017).

CT1	CT2
Zmrd, posraná, šmejdi, zkurvený, hajzl, prcačkář, kozičky,...	Posraný, sráč, kurevsky, zasraný, doprdele, kurva, píchačka, kozičky,...

3.2.1.4.2. Slangové a argotické výrazy

Jak uvádí Hubáček a Krčmová (2017), slang i argot můžeme vnímat jako vrstvu expresivní slovní zásoby, která je užívána určitou sociální skupinou. Co se týče slangu, mluvíme o slovní zásobě související s určitou profesí či zájmovou skupinou. Argot je chápán jako lexikální vrstva, která je typická pro sociální vrstvu nějakým způsobem pro společnost škodlivou (2017).

V našem případě se tak věnujeme slovní zásobě typické pro policejní a kriminální prostředí. Podle Huga (2006) je obzvláště u slovní zásoby z prostředí vězeňského

a kriminálního nejasné, zda se jedná o slang či o argot. Jedná se o slovní zásobu obsahující především výrazy spojené s násilím, další specifickou složkou jsou výrazy spojené s homosexuálním stykem mezi vězni, kde zároveň hraje roli rozlišení vězňů na nadřazené a podřazené (2006, s. 25). Hugo (2006) uvádí z tohoto prostředí slangová slova jako např. *bachař, holka, hulibrk, magorák, nakrmit, tátoš, vajglovina, ...* (2006, s. 26). V námi analyzovaném VT se tato slovní zásoba často opakuje:

CT1	CT2
<i>polda, zajoch, bachař, loch, ...</i>	<i>holčičkář, bachař, lapák, ...</i>

Další odvětví slangu, se kterým se ve VT setkáváme, souvisí s prostředím drog. Dle Huga (2006) je tento slang ve společnosti dobře známý a je založen na řadě podslangů (např. uživatelů marihuany, halucinogenů, tvrdých drog atd.) (2006, 37).

Hugo (2006) z oblasti tohoto slangu uvádí mimo jiné tyto příklady: *brko, čokoláda, piko, smažka, špek, trip, zboží* (2006, s. 37). V CT1 a CT2 se setkáváme s následujícími příklady:

CT1	CT2
<i>Pilulky, tráva, kokeš, dávka, zboží, éčko, ...</i>	<i>Pilule, tráva, koks, kokos, ...</i>

4. Analýza překladů románu *Filth*

Jak již bylo zmíněno v úvodu, předmětem rozboru je část kapitoly *I Get A Little Sentimental Over You*. VT je v délce 2 797 slov (nečíslováno)⁹, CT1 2 429 slov (s. 112-122) a CT2 2 481 slov (s. 97-105). Pro lepší orientaci v textu byl nejprve proveden rozbor všech materiálů pomocí barevného značení příznakových prvků. Tato část analýzy je k dohledání v přílohách.

Ve VT se setkáváme jak s pasážemi nepříznakovými, tak s pasážemi, jejichž příznakovost dokáže být pro čtenáře (a podle Víta Penkaly i pro překladatele) překážkou v porozumění. Příznakovost, za kterou ve VT považujeme prvky skotské angličtiny a skotštiny, se stupňuje dle vyhocnosti situace v ději. Dějová situace je v začátku kapitoly klidná, což se velmi rychle mění a s tím se mění také situace jazyková. Vybraný úryvek je tak ideálním vzorkem pro analýzu.

Vít Penkala (2021) uvádí, že právě tuto nevyváženost příznakových prvků bylo obtížné napodobit z důvodu rozdílnosti angličtiny a češtiny. *V angličtině stačí nestandardně zapsat jediný zcela běžný gramatický výraz (tae místo to, eh místo he) a čtenář okamžitě vidí, že mluvčí se začíná překlápět do dialektu. V češtině podobný zřetelný a jednoznačný signál přechodu ze spisovné k obecné češtině podle mě není*, říká Penkala (2021).

Překladatel Vít Penkala (2021) se dále zmiňuje, že se pozastavoval také nad problematikou kulturní konotace obecné češtiny a pro svůj překlad tuto jazykovou variaci zvolil z toho důvodu, že její prvky se striktně neváží ke konkrétnímu území.

V úryvku se setkáváme se třemi postavami; vypravěčem je Bruce Robertson, hlavní postava románu, který je v policejní službě se svým kolegou a přítelem Rayem Lennoxem. S postupem děje přibývá také postava drogového dealera Briana „Ockyho“ Ockendena a mladé dívky Stephanie, dcery vlivného politika. Bruce a Ray zasahují a snaží se vystrašit Ockyho hrůznými historkami ze skotského vězení. Bruce v soukromí projeví poněkud neomaleným způsobem zájem o Stephanie.

Jazyková situace se ve vybraném úryvku mění na základě dějového a emočního vypětí postav. Nejpříznakovější jsou jednoznačně výpovědi Ockyho, a to z důvodu, že se jedná o postavu pocházející z nižší vrstvy společnosti, která je zároveň ve velmi vypjaté situaci. Příznakovost pásma vypravěče a přímé řeči postav Bruce a Raye se odvíjí od dějové situace. Nejnižší míry příznakovosti si můžeme všimnout ve VT v pasáži, kde se oba kolegové staví do role policistů.

V rámci analýzy budeme postupovat po jednotlivých jazykových rovinách VT a všimnout si, jakým způsobem se překladatelé staví k překladu příznakových prvků za využití prvků obecné češtiny, které v této práci taktéž označujeme za příznakové. V případě

⁹ Výchozí materiál byl použit pouze v elektronické podobě, v níž nejsou uvedena čísla stran.

významových posunů či výrazných rozdílů bude poskytnut komentář, ve kterém se pokusíme tyto odchylky odůvodnit a zjistit, proč došlo k případným chybám či volbě nevhodných ekvivalentů.

Pro potřeby analýzy byly vybrány krátké úryvky, na nichž si ukážeme, jak se překladatelé staví k jednotlivým problematickým pasážím. Podrobně rozebrané texty jsou k dispozici v přílohách Příloha č. 3 – Výchozí text a Příloha č. 4 – Cílové texty 1, 2.

První rozdíl, jež můžeme před samotnou analýzou vyzdvihnout, se objevuje v samotném názvu kapitoly (a později také v úryvku č. 1). V CT1 název zůstává nepřeložený (*I Get A Little Sentimental Over You*) z důvodu, že se jedná o název písně. Název kapitoly v CT2 zní *Jsem z tebe trošku naměkko*. Jak uvádí Vilikovský (2002), čtenář CT k dílu přistupuje s vědomím, že se jedná o překlad, proto očekává jisté exotické prvky (2002, s. 62). Zde se tedy překlad CT2 může jevit jako diskutabilní. Překladatel se pokouší jednak zanechat konzistenci v názvech kapitol, které jsou všechny v českém jazyce, a zároveň se česky mluvícímu čtenáři snaží přiblížit anglický název písně z významového hlediska, které však v tomto kontextu nehraje důležitou roli. Tímto řešením se vytrácí samotný název písně a pro čtenáře může tak text být naopak hůře pochopitelný, a to především proto, že v úryvku č. 1 se v CT2 vyskytuje také název kapely *New Seekers*, který překladatel zanechal v původním znění, a také jméno *Lyn Paulová*, které je přechýleno. Přesto je pochopitelné, že se jedná o anglické jméno. Pochopitelné je tedy i to, že nezpívá českou píseň, překlad jejího názvu se proto může jevit jako přebytečný. Více k jednotlivým úryvkům si však řekneme v samostatných kapitolách.

4.1. Nepříznakový originál

	VT	CT1	CT2
1	Lyn Paul, formerly of the New Seekers is singing 'I Get A Little Sentimental Over You'. Lyn's solo career never really took off. I think about mentioning this to Ray but decide that it would be pointless. I mean, why bother? I'm feeling better though, more focused. My anxiety attack has abated, as it tends to do when the scent of the hunt takes over.	Lyn <u>Paul</u> , bejvalej člen skupiny New Seekers, právě zpívá píseň 'I Get A Little Sentimental Over You'. Lynova sólová kariéra se nikdy doopravdy nerozjela . Uvažuju , že se o tom Rayovi zmíním, ale bylo by to bezpředmětný . <u>Říkám si, proč, brácho?</u> Cejtim se líp, <u>i když trochu víc ve střehu</u> . Nával úzkosti pominul, jak to bejvá , když nabyde vrchu pach lovu.	Lyn Paulová, původně z New Seekers, zpívá „Jsem z tebe trochu naměkko“. Na sólové dráze se vlastně nikdy pořádně nechytla. Zvažuju , jestli to probírat s Rayem, ale pak usoudím, že by to nemělo smysl. <u>Proč se namáhat, ne?</u> I tak je mi líp, <u>mám cíl</u> . Jakmile všechno přebije pach čerstvé stopy, moje návaly úzkosti obvykle pominou.

V př. č. 1 Bruce se svým kolegou Rayem poslouchá rádio a čtenáři popisuje své pocity. Můžeme si všimnout, že CT1 navzdory nepříznakovosti VT disponuje příznakovostí na rovině hláskosloví (*bejvalej, bezpředmětný, ...*).

CT2 naopak zůstává věrný VT a mírná příznakovost se projevuje pouze u koncovky *-uju* (*uvažuju, zvažuju*), které vyžívá také CT1. Tento jev však můžeme považovat za součást hovorové češtiny, tudíž jej stále můžeme řadit na spisovnou rovinu jazyka.

V rámci významových rozdílů v překladu si můžeme všimnout několika chyb v CT1. *Lyn Paul* je ženské jméno, tudíž je zapotřebí tomu přizpůsobit i zbytek věty, jak tomu je u CT2. Anglická fráze *why bother?* byla přeložena jako *proč, brácho?* Chyba zřejmě vznikla nepozorností a záměnou slov *bother/brother*. Tuto část lépe řeší CT2 – *Proč se namáhat, ne?*

Dalšího významového posunu si můžeme všimnout u překladu fráze *more focused*. Překlady (*jsem*) *ve střehu* (CT1) x *mám cíl* (CT2) se od sebe liší a můžeme konstatovat, že překlad v CT2 je volnější, zatímco CT1 se drží VT.

	VT	CT1	CT2
2	<p>– D.S. Lennox! I shout, and Ray comes through. I hold the bag of pills up to him. – Looks like MDMA tablets to me. Note that they were found on this girl’s person. At least six hundred milligrams. Please also note that this girl is under the legal age of consent.</p> <p>– Check, Ray says, exiting.</p>	<p>— Komisaři Lennox! Vykřiknu a Ray se vhrne dovnitř. Podávám mu sáček s tabletami. — Připadá mi to jako tablety MDMA. Poznamenejte, že se našly u týhle holky. Nejmén šest set miligramů. Taky prosím poznamenejte, že je ta holka ještě pod zákonem.</p> <p>— Registruju, říká Ray a odchází.</p>	<p>- Seržante Lennox! zavolám a Ray vejde. Ukážu mu sáček s pilulema. - Mám dojem, že to jsou tablety MDMA. Zapište, že byly nalezeny u této dívky. Přinejmenším šest set miligramů. Zznamenejte prosím také, že její věk je pod zákonnou hranicí.</p> <p>- Rozumím, povídá Ray a jde.</p>

Př. č. 2 je kombinací pásma vypravěče a přímé řeči. Bruce a Ray zasahují a zabavují nalezené drogy, tudíž nepříznačnost VT odpovídá tomu, že spolu postavy hovoří v roli policistů.

V CT1 si opět můžeme všimnout příznakovosti na rovině hlásek, zároveň překladatel opakuje ukazovací zájmena (*týhle holky*, *ta holka*), což můžeme považovat za jev mluvenosti. Můžeme si klást otázku, zda je v této situaci na místě vzhledem k tomu, že si postavy vykájí a VT je bezpříznakový. Slovo *holka* v tomto případě také můžeme považovat za příznakové a odpovídající v tomto kontextu je tedy řešení CT2, v němž překladatel používá podstatné jméno *dívka*.

V CT1 se vyskytuje také krácení samohlásky *i* (*řiká*), viz. př. č. 2. V porovnání s př. č. 1 vidíme, že překladatel tento jev nepoužívá konzistentně.

O CT2 již na první pohled můžeme říci, že v rámci příznakovosti je VT mnohem věrnější. Jediným příznakovým jevem, kterého si můžeme všimnout, je expresivní slovo *pilule*, které však není součástí přímé řeči, tudíž nenarušuje způsob, jakým spolu Bruce a Ray v roli policistů hovoří, a spíše popisuje Bruceův vnitřní postoj k situaci.

V případě nepříznačného originálu CT1 nerespektuje VT a obsahuje podobné množství příznakových prvků jako zbytek textu.

4.2. Příznakovost na rovině hlásek

	VT	CT1	CT2
3	<p>– Possible, Ray agrees, – A borderline case. There or thereabouts.</p> <p>– Nae question. Forty sheets at five tae one, I'd gie ye.</p> <p>Lennox shrugs and starts tae crap his breeks.</p> <p>– C'mon Ray, double score. Five tae one, I urge.</p> <p>– Naw, mibbee yir right, he concedes.</p>	<p>— To je možný, souhlasí Ray, — Takže, mezní čára. Kdo se trefí nejbliž.</p> <p>— Beru. Dávám čtyřicet merglí na patnáct.</p> <p>Lennox se zachmuří a <u>začne si třít gatě</u>.</p> <p>— Tak do toho, Rayi, dvě dvacky. Patnáctka, pobízím ho.</p> <p>— Nó, možná máš pravdu, připouští.</p>	<p>- Je to možný, souhlasí Ray, - mezní případ. Možná jo, možná ne.</p> <p>- Nepochybuj vo tom. Vsadem čtyřicet liber, pět k jedný. Lennox pokrčí ramenama a <u>začne se posírat</u>.</p> <p>- No tak, Rayi, příhod'. Pět k jedný, tlačím na něj.</p> <p>- Né, asi máš recht, uznává.</p>

V př. č. 3 spolu Bruce a Ray komunikují jako přátelé a dohadují se o věku Ockyho dívky. Můžeme si všimnout, že příznakovost VT na rovině hláskosloví je častým jevem (*thereabouts, nae, gie ye, tae, naw, mibbe, yir*). Oproti tomu CT1 příznakovost projevuje především volbou lexika (*mergle*,¹⁰ *gatě, dvacky, patnáctka*) a znovu se opakuje nahrazení koncovky *-é* obecněčeským *-ý*. Rušivě může v tomto kontextu působit archaicky znějící slovo *zachmuří*. CT2 tuto situaci řeší frází *pokrčí ramenama*, což se jeví jako odpovídající řešení pro anglický ekvivalent *shrug*.

CT2 je po stránce příznakovosti kreativnější. Kromě záměny *-é* za *-ý* a náslovného *v-* si můžeme všimnout krácení hlásek (které se však neobjevuje konzistentně, viz. *vsadim x tlačím*) a zjednodušení výslovnosti (*čtyřicet*). Oproti CT1 si můžeme všimnout vulgarismu *posírat* a příznakového slova *recht*, které podle Huga (2006, s. 293) můžeme zařadit do nespisovné vrstvy českého jazyka.

Zároveň v př. č. 3 nacházíme rozdíl mezi překlady. *Crap his breeks* je v CT1 přeloženo jako *třít si gatě*, což neodpovídá skutečnému významu. Překlad CT2 můžeme po významové stránce považovat za správný – *posírat se*.

¹⁰ Dle SSJČ (2011b) se jedná o argotický výraz pro peníze.

	VT	CT1	CT2
4	<p>– Sorry mate, but as Ray here says, this isnae the time tae be done for stoat; no now, no wi aw that paedophile stuff in the papers. It's fair goat the magistrates oan the warpath, aw that palaver. Stoat man, thir daein time for it right now. Only about a year or so, which means six months. Nae real bother tae you. Mind you, this is posh fanny, so add oan a year. Which makes it a whole year inside.</p>	<p>— Je mi líto, kámo, ale jak říká tady Ray, teď neni vhodná doba válet to se zajdama. Teď, když sou plný noviny všech těch pedofilních záležitostí. <u>Je to dobře</u>, že sou teď kvůli tomu policejní soudci na válečný stezce. Prcačkář zajíčků, ten si teď zadělává na čas. Když je to míň jenom vo rok nebo tak, znamená to šest měsíců. To pro tebe neni žádněj problém. Ale vem si, když k tomu <u>de ještě vo drogy</u>, je to rok navíc. Takže to dělá nejmíň rok v lochu.</p>	<p>- Promiň, kámo, ale jak povídal tady Ray, ted'kon není dobrá doba na to, aby ses nechal sbalit za zneužití, dyž sou noviny plný pedofílie. Soudci sou kůli tomu na válečný stezce, <u>samý</u> votravování. Za zneužití to máš neska natvrdo. Daj ti teda jenom asi tak rok, což znamená šest měsíců. Z toho nezešedivíš. Akorát že tohle je <u>nóbl lucinka</u>, takže příhod' eště rok. To máš celej rok pod zámkem.</p>

Velmi podobné rysy obecné češtiny můžeme nalézt v příkladech č. 4 a 5. Častým prvkem mluvenosti je v př. č. 4 volba vulgarismů a expresivní slovní zásoba. CT1 může čtenáře překvapit výrazem *prcačkář zajíčků*. Podle Ouředníka (1992, s. 44) se výrazem *zajda, zajíček* odkazuje na výrazně mladou ženu a můžeme jej považovat za výraz, který se běžně používá. Slovo *prcačkář* podle Pravdové (2015) patří do vězeňského argotu a jedná se o člověka *odsouzeného za sexuální delikt* (2015, s. 10), což je přesným ekvivalentem pro skutečnost popsanou ve VT. CT2 se takovému výrazu vyhýbá a později využívá slova *lucinka*. Zřejmě se jedná o prvek se stejným významem jako *zajda/zajíček*, nebo tak překladatel odkazuje k ženskému pohlaví, původ tohoto výrazu však nebylo možné dohledat.

Můžeme si všimnout zdůrazněné hovorovosti také na rovině syntaxe, v obou CT se nachází neúplné větné konstrukce, výrazy *nebo tak* apod.

Př. č. 4 obsahuje dva významové posuny. V prvním si CT1 a CT2 odporují (*Je to dobře, že sou teď kvůli tomu policejní soudci na válečný stezce. x Soudci sou kůli tomu na válečný stezce, samý otravování.*)

This is posh fanny je do češtiny v CT1 přeloženo jako *de ještě vo drogy*. Jedná se o chybný překlad a řešení v CT2 je správné – *tohle je nóbl lucinka*.

	VT	CT1	CT2
5	– He’s no the felly ye want tae share a cell wi man. But Ronnie would be forced tae make that happen if it wis put around that the lassie thair was eight years auld or something.	— Neni z těch brachů , se ktorejma bys chtěl bejt na cele, kámo . Ale Ronnie by byl nucenej zařídit, aby to tak bylo, kdyby se dozvěděl, že tý maličký bylo vosum roků nebo tak .	- Tyvole , to fakt nejni chlapík , se kterym bysi chtěl bejt na cele. Jenomže Ron by tě tam musel dát, dyby se rozneslo, že tý tvój holčičce bylo vosum roků nebo tak .

Př. č. 5 nám dokazuje, že oba překlady opět volí podobné rysy obecné češtiny pro vyjádření příznakovosti VT. Hlavními rysy obou překladů je krácení samohlásek, náslovné *v-* a změna *-ý* na *-ej*.

CT1 zůstává věrný větné stavbě VT a nespisovné *kámo* zařazuje na konec první věty. Naopak CT2 tento prvek předsouvá a jako ekvivalent volí zvolání *tyvole*. Zároveň si můžeme všimnout, že zmíněné jméno *Ronnie* překladatel zjednodušuje na jméno *Ron*, snad aby českému čtenáři, který neovládá anglickou výslovnost, usnadnil porozumění textu.

4.3. Příznakovost na rovině tvarosloví

	VT	CT1	CT2
6	(...) he kens nowt about it.	(...) ví o ní prd .	(...) a přitom vo tom ví kulový .

V př. č. 6 si můžeme všimnout typického skotského tvaru modálního slovesa *kens*. Překladatelé se k řešení této problematiky staví velmi podobně, především pomocí obecněčeské frazeologie. Fráze *vědět prd* a *vědět kulový* je možné označit za synonyma a správně vyjadřují význam VT.

	VT	CT1	CT2
7	(...) he's coming towards the flat with a wee bird. They're wrapped up in each other. Dirty wee cunt .	(...) přichází směrem k bytu spolu s nějakou mladou sýkorkou . Zavěšený jeden do druhýho . Ubohý hnusný šmejdi .	(...) jde směrem k bytu s nějakou kočičkou . Jsou kolem sebe úplně omotaný . Ty čuně jedno zasraný .

Jedním z nejopakovanějších jevů VT je použití přídavného jména *wee*. Užití tohoto přídavného jména si můžeme všimnout u příkladů č. 7 a 8. U obou překladů se opakuje příznakovost na rovině hláskosloví a tvarosloví, zároveň se často objevují vulgarismy a prvky expresivní slovní zásoby.

V př. č. 7 vidíme, že přístupy k překladu fráze *wee bird* se liší – *s nějakou mladou sýkorkou* x *s nějakou kočičkou*. Můžeme tvrdit, že CT1 zůstává věrný VT jak po gramatické, tak po sémantické stránce. Naopak CT2 se v tomto případě přiklání k jednoduššímu řešení, a to za pomoci neurčitého zájmena a zdvojnásobení. Výhodou řešení CT2 je, že text se zbytečně neprodlužuje a svou délkou odpovídá VT.

Co se týče překladu fráze *dirty wee cunt*, v případě CT1 došlo k nesprávnému překladu už jen z toho hlediska, že překladatel frází vyjádřil v plurálu – *ubohý hnusný šmejdi* – navzdory tomu, že VT odkazuje pouze k jedné postavě. CT2 vystihuje význam VT lépe pomocí fráze *ty čuně jedno zasraný*. V obou překladech se můžeme domnívat, že se vytratil implikovaný význam. Bruce sleduje přicházet své oběti Ockyho a Stephanie na místo činu a opovrhuje jimi, připadá si lepší a důležitější než oni. CT1 Brucovo opovržení Ockym správně vyjadřuje přídavným jménem *ubohý*, bohužel ale došlo k již zmíněné záměně singuláru za plurál a překlad tak ztrácí na kvalitě.

	VT	CT1	CT2
8	A wee bit ay tackle <u>pits oan</u> some make-up, aw the red-blooded males in Saughton understand the score.	Chce to trochu mejkapu na d'uličky a všichni samci v Saughtonu poznaj, která bije .	Malá uličnice si na sebe napatlá trochu mejkapu , chlapi v Saughtonu sou naruživí a ví, jak to chodí.

Již u předchozího příkladu jsme se zabývali popisem překladu skotského *wee*. V př. č. 8 vidíme, že překladatelé z důvodu problematického VT volí volný překlad a jejich řešení se liší. CT1 vyjadřuje *wee* pomocí zdvojnásobení *d'uličky*, kdežto do CT2 je přidán podmět *malá uličnice*.

Prvky obecné češtiny se znovu opakují u obou CT. V CT1 si můžeme všimnout hovorové fráze *chce to (...)* a *poznaj, která bije*, oba překladatelé využívají transkripce slova *make-up* a vytváří z něj nespisovný tvar *mejkap*.

V případě CT1 se opět můžeme bavit o nepřesném překladu VT. Ortografický přepis fráze *pits oan* (standardní angličtina – puts on) překladatele zřejmě zmátl a došlo k použití slova *ďulíčky*, protože ekvivalent anglického slova *pit* skutečně je díra či jamka. Překladatel tedy nerozklíčoval ortografický přepis slova *put*. CT2 tuto problematiku řeší správně pomocí expresivního výrazu *napatlá*.

	VT	CT1	CT2
9	– Fifteen . . . but I'll be sixteen in September, she says hastily. Too hastily. Too quick to admit it.	— Patnáct... ale v září mi bude šestnáct, vyhrkne ukvapeně. Příliš ukvapeně. Příliš rychle, aby se tomu dalo věřit.	- Patnáct... ale v září mi bude šestnáct, řekne chvatně. Moc chvatně. Přiznává to moc rychle.

U př. č. 9 si ve VT můžeme všimnout příznakové použití příslovce místo spisovného přídavného jména, zbytek VT je v tomto příkladu bezpříznakový vzhledem k tomu, že se jedná o výpověď vyděšené Stephanie hovořící k Brucovi, ke kterému má respekt. Oba překladatelé v tomto případě zanechali text zcela bezpříznakový, což se vzhledem ke komunikační situaci VT jeví jako ideální řešení.

	VT	CT1	CT2
10	– I thoat she wis sixteen. She telt me she wis, Ocky protests (...).	— Myslel sem , že jí je šestnáct. Říkala mi to, protestuje Ocky, (...).	- Sem myslel, že je jí šesnáct . Mi řekla , že jí je šesnáct , protestuje Ocky (...).

Př. č. 10 ve VT poukazuje na příznakové tvoření minulého času sloves. Příznakovost v CT můžeme opět sledovat na typických změnách v hláskosloví, CT2 vypuštěním podmětu ve frázi *mi řekla* vyjadřuje typický prvek hovorovosti. Prvků obecné češtiny v CT2 zaznamenáváme více, což vzhledem k tomu, že se jedná o promluvu Ockyho, můžeme považovat za správné řešení.

	VT	CT1	CT2
11	– It’s . . . he looks sideways, – . . . but thir ’s somebody in thair . . .	— Tady... ukáže na stranu, —... ale teď tam někdo je...	- Ta je... podívá se stranou, - ... ale teď tam někdo je.

U př. č. 11 byla příznakovost v případě obou překladů vypuštěna z toho důvodu, že výběr výrazových prostředků u obou CT nedovoluje překladateli uplatnit prvky obecné češtiny. Tím se vytrácí typičnost jak prostředí, ve kterém se děj odehrává, tak charakteristická mluva postavy Ockyho. Překladatelé jsou tak nuceni tuto příznakovost kompenzovat v dalších Ockyho promluvách.

4.4. Příznakovost na rovině větné stavby

	VT	CT1	CT2
12	– Aye . . . cool it man, ah’ve no done nowt . . . he whimpers.	— <u>Ale</u> ... klid, <u>pane</u> . Já nic neudělal ... skučí.	- Jó ... v klidu, chlape , sem nic neud’ál ... kňučí.

V kapitole o skotštině jsme se již zabývali tím, že jedním z jejích typických rysů je příznakové vyjádření záporu – *no done*. V př. č. 12 vidíme, že CT1 příznakovost vyjadřuje vypuštěním pomocného slovesa *být*, kdežto CT2 vypouští zájmeno *já*.

U CT1 si opět můžeme všimnout jistých neshod s VT, a to jednak v překladu příznakového *aye* (standardní angličtina – *yes*) jako *ale*. Dále pak oslovení *pane*, které neodpovídá rejstříku. Ocky sice hovoří s policistou, přesto však spojení *klid, pane* působí rušivě.

Naopak CT2 s příznakovostí zachází mnohem přirozeněji. Oslovení *chlape* odpovídá situaci a zjednodušení na rovině hláskosloví ve slově *neud’ál* dokresluje způsob, jakým se postava Ockyho vyjadřuje.

	VT	CT1	CT2
13	They git a wee bit too carried away and cannae hear the word 'No' fae a lassie.	Takový ty typy, co nechápou holčičí ‚Ne‘.	Takový ty, co se nechaj unýst a neslyšej , když holka říká ne.

V př. 13 se ve VT opět vyskytuje příznakové vyjádření záporu. CT1 kromě příznakovosti na rovině hláskosloví žádné jiné prvky obecné češtiny neobsahuje. Neobsahuje však ani část VT *git a wee bit too carried away*.

V CT2 můžeme vidět, že překladateli se v porovnání s CT1 podařilo přeložit celý VT. Využívá příznakovosti na rovině hláskosloví.

	VT	CT1	CT2
14	Ray coughs and makes a wee comment which ah dinnae catch.	Ray si odkašle a prohodí nějakou <u>poznámku tak slabě, že to nemůžu zaslechnout.</u>	Ray zakašle a něco prohodí, nerozumim mu a <u>tak se ptám:</u>

Př. 14 znovu uvádí příznakovost ve vyjádření záporu – *dinnae*. Můžeme si všimnout, že CT1 se od CT2 liší jednak tím, že není příznakový, ale také svým významem a délkou. Překladatel CT1 přidává informaci o tom, že poznámka byla pronesena slabě, tuto informaci VT neobsahuje. Zároveň využívá dokonavého tvaru u slovesa *zaslechnout*, což překladatel zřejmě využil z důvodu, že celý text je psán v přítomném čase, tudíž nebylo možné větu zakončit např. *že jsem to nezaslechl*. Řešení CT1 na čtenáře může působit nepřírozně.

CT2 je stručnější, překladatel využívá nedokonavého slovesa *nerozumim* v příznakovém tvaru, zároveň dodává *tak se ptám*, což VT neobsahuje. Připravuje tak čtenáře na přímou řeč, která ve VT následuje. Otázkou však je, jestli je nutné tuto informaci přidávat.

	VT	CT1	CT2
15	– Six months for a ride though, doesnae really bear thinkin about, eh no?	— Šest měsíců za jednu šukanici , to neni moc dobrej námět k zamyšlení, co?	- Ale stejně, šest měsíců za jednu píchačku , to by si jeden rozmyslel, co?

V př. č. 15 si ve VT můžeme všimnout příznakovosti jednak ve vyjádření záporu, zároveň však spisovatel využívá typického tázacího dovětku, oba překladatelé v tomto

případě volí hovorové *co?*. V CT1 se objevuje opět příznakovost na rovině hláskosloví a zároveň překladatel využívá vulgarismu *šukanice*.

V CT2 nacházíme vulgarismus *píchačka*, dále pak *jeden* namísto *člověk*, což je podle SSJČ (2011a) nespisovné vyjádření.

	VT	CT1	CT2
16	– That was a fuckin big joke that eh?	— Že to byl ale pytel srandy, co?	- No jó , to byl akorát blbej vtip, že jo .

Př. č. 16 je ve VT velmi podobný příkladu předchozímu. Zde si však můžeme všimnout většího rozdílu v překladech.

CT1 příznakovost vyjadřuje pomocí spojení *pytel srandy*, které však není přesným ekvivalentem pro *big joke*. Překlad tázacího dovětku je stejný jako v př. č. 15. CT2 je v použití prvků obecné češtiny kreativnější a jazyk používá ohebněji. Jednak pomocí zvolání *jó*, dále pak využívá příznakovosti na rovině hláskosloví. Z tázacího dovětku VT tentokrát překladatel tvoří oznamovací větu s dovětkem *že jo* a překladu tak dodává větší různorodost.

4.5. Příznakovost na rovině slovní zásoby

	VT	CT1	CT2
17	– Looks like we've got those jakeys in that new age crowd bang to rights Robbo. That fucking Sunrise Community, or whatever they call themselves, Ray's telling me.	—Snad sme přiměli ty hošany z tý něujdžový partičky k pořádku, Robbo. Tahle posraná Sunrise Community , nebo jak si vlastně řikaj , řiká mi Ray.	- Tak to vypadá, že jsme ty feťáky z tý newageový party dostali, Robbo. To podělaný Společenství Úsvit nebo jak si to řikaj , povídá Ray.

U př. č. 17 si ve VT můžeme všimnout dvou příkladů expresivní slovní zásoby, *jakeys*¹¹ a *fucking*.

CT1 kromě příznakovosti v oblasti hláskosloví obsahuje také prvky nespisovné slovní zásoby. Slovo *hošan* si podle Ouředníka (1992) můžeme vyložit jako výraz pro *homosexuála* (s. 78) či *muže, mladíka* (s. 142). Častokrát se opakující vulgarismus *fucking* je v CT1 přeložen jako *posraná*. Můžeme si také všimnout transkripce fráze *new age*, kterou překladatel do českého jazyka ortograficky přepsal na tvar *něujdžový*. Za povšimnutí stojí také zanechání původního názvu organizace *Sunrise Community*.

¹¹ Dle dictionary.com (2021) se jedná se o skotské slangové slovo pro bezdomovce, alkoholika (dictionary.com, 2021)

CT2 volí oproti CT1 silnější výraz *fetáci*, který však odpovídá anglickému ekvivalentu *jakeys*. Expresivitu překladatel zmírnil použitím slova *podělaný*. Můžeme si všimnout, že na rozdíl od CT1 je název *Sunrise Community* přeložen, a to jako *Společenství Úsvit*.¹² Již podruhé tedy zaznamenáváme, že překladatel stejně jako u názvu kapitoly volí překlad kulturně specifického prvku.

	VT	CT1	CT2
18	In fact ah widnae put it past that dirty wee cunt tae be shagging his sister!	Vlastně bych nic nedal za to, že ten špinavej ksindl šuká svou vlastní sestru!	No vlasně bysem se ani nedivil dyby ten čuňák zasranej píchal vlasní ségru!

CT1 v př. č. 18 využívá pro vulgarismus *cunt* expresivní slovo *ksindl*, které je podle Ouředníka (1992) výraz pro *ničemu* (s. 177). SSJČ (2021c) toto slovo definuje jako vulgarismus s významy *sebranka, luza, chátra, banda*. Můžeme si všimnout také silného expresivního vyjádření *šuká*.

Navzdory tomu, že vnímání nuancí v oblasti vulgarismů je do značné míry individuální, troufáme si tvrdit, že CT2 je ve vyjadřování poněkud umírněnější. Ekvivalent k výrazu *špinavej ksindl* je v CT2 *čuňák zasranej*, což snad můžeme považovat za stejně expresivní, nicméně překladatel využívá místo silně vulgárního *šuká* sloveso *píchal*.

V CT2 si také můžeme všimnout větší rozmanitosti v oblasti příznakovosti na rovině hláskosloví a tvarosloví. Překladatel jednak využívá nespisovného tvaru podmiňovacího způsobu *bysem*, dále pak zjednodušuje souhláskové skupiny *dyby*, *vlasní*.

	VT	CT1	CT2
19	– Right, I nod, looking around as Ray puts some posh on the corner of his credit card and takes a rough hit up that hooter .	— Jo, příkejvnu a rozhlídnu se kolem, zatímco Ray nasype trochu kokeše na růžek svý kreditky a nosem natáhne pořádnýho šňupana .	- Jasně, povídám a rozhlídnu se kolem, a Ray zatím nasype trochu kokosu na růžek kreditky a pošle si to do frňáku .

CT1 opět vykazuje typické prvky obecné češtiny na rovině hláskosloví. Za součást argotické slovní zásoby můžeme považovat dle Huga (2006, s. 174) slovo *kokeš*. Dále se pak překladatel pokusil vykompenzovat příznakovost slova *hooter* expresivním výrazem *šňupan* a slovo *nos* zanechal bezpříznakové.

¹² Dle Ministerstva vnitra České republiky (2021) skutečně existuje tzv. Program Úsvit, jehož hlavním záměrem je zvýšení bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách.

Když toto řešení porovnáme s CT2, můžeme vidět, že druhý překladatel příznakovost zanechal na slově *frňák* stejně, jak je tomu ve VT. Zároveň se v tomto překladu setkáváme s jiným argotickým výrazem pro kokain, *kokos*, tento výraz však Hugo (2006) ani SSJČ (2011) neuvádí.

	VT	CT1	CT2
20	– Judges are coming doon hard as fuck on stoat-the-baw , Ray's telling him.	— Soudci budou tvrdý , když pude vo zajochy , říká mu Ray.	- Soudci se na pohlavním zneužití dokážou kurevsky vozit , říká mu.

V př. č. 20 příznakovost VT představuje fráze *hard as fuck* a *stoat-the-baw*. CT1 zachovává velmi podobnou strukturu věty a pro jednotlivé prvky se snaží najít české ekvivalenty. V prvním případě se vytrácí vulgárnost vyjádřením *tvrdý*. Příznakové řešení *když pude vo zajochy* můžeme považovat za povedené vzhledem k tomu, že ke skotskému *stoat-the-baw* žádný přímý ekvivalent neexistuje. Můžeme si však všimnout také použití budoucího času v přímé řeči, které může působit rušivě.

V CT2 je zjevná změna ve funkční větě perspektivě. Dále překladatel vypouští vulgarismus u výrazu *stoat-the-baw* a překládá jej jako *pohlavní zneužití*. Vulgarita je vyjádřena přídavným jménem *kurevsky*.

	VT	CT1	CT2
21	This cunt is shiteing it. I let the fucker stew and have a wee scan for potential knock-off . This cunt though: fuck all worth chorrin .	Ten šmejd je celej zesranej . Nechám ho chvílku podusit , a tak si připravim vhodnej okamžik na případnej výkop . I když tenhle zmrđ představuje pytel sraček .	Už se posírá blbeček . Nechám ho podusit a <u>rozhlížím se, jestli by se tu dalo něco štípnout</u> . Jenomže u tohodle vola nic za čórku nestojí, doprdele .

Př č. 21 je posledním příkladem, na kterém si uvedeme příznakovost na lexikální rovině. Můžeme vidět, že navzdory tomu, že se jedná o pásmo vypravěče, je VT plný příznakových prvků a stejně tomu je i u obou překladů.

CT1 je příznakový především na rovině hláskosloví. Příznakovost se však projevuje i v použité slovní zásobě (*šmejd, zesranej, zmrđ, pytel sraček*). Nacházíme zde také prvky s přeneseným významem (*podusit, výkop*). Za diskutabilní můžeme považovat použití slova *představuje* ve frázi *tenhle zmrđ představuje pytel sraček*, které nepřírozně kontrastuje se silně vulgárním okolím.

CT2 je po stylistické stránce koherentnější. Stejně jako u CT1 se příznakovost vyskytuje na rovině hláskosloví, dále je pak vyjádřena vulgarismy (*posírá, blbeček, vůl, čórka, doprdele*) a prvky s přeneseným významem (*podusit, štípnout*).

Největším rozdílem v překladech je však význam. Z CT1 není jisté, co je myšleno slovem *výkop*, na který se Bruce připravuje. CT2 jasně dává najevo, že by Bruce rád něco v Ockeho domě ukradl, opovrhuje však Ockym natolik, že mu to za krádež ani nestojí. Tento význam odpovídá VT.

Závěr

Na začátku práce byl stanoven cíl zanalyzovat dva překlady skotského románu *Filth* a zaměřit se na to, jakým způsobem se překladatelům podařilo převést specifické prvky VT do CJ. Nejprve jsme pomocí analýzy VT definovali prvky skotské angličtiny a skotštiny a podobným způsobem jsme zanalyzovali také oba CT se zaměřením na použití obecné češtiny.

Pro lepší porozumění jazykové situace obou kultur jsme analýzu doplnili také o teoretický komentář. Kapitoly byly zároveň obohaceny o poznámky Víta Penkaly, jednoho z překladatelů románu.

V úvodu práce bylo stanoveno několik otázek, na které jsme pomocí analýzy hledali odpověď. Otázka problematičnosti překladu nás provázela celou prací. Zjistili jsme, že v případě analyzovaného úryvku z románu *Filth* slouží použití příznakového jazyka k vykreslení sociálního kontextu děje a také vyjádření expresivity jednotlivých situací. Při překladu se sociokulturní prvky vyjádřené na jazykové rovině nutně vytrácí. V případě, že se překladatel úspěšně seznámí se stylem díla a s jazykovou situací, je schopen tyto skutečnosti úspěšně vyjádřit za použití příznakových prvků CJ, kterým je v tomto případě čeština. Čtenář si je vědom toho, že se jedná o překlad, a proto je schopen děj CT zasadit do kulturního kontextu výchozího jazyka.

S první otázkou problematičnosti VT úzce souvisí otázka následující, a to jakým způsobem se liší příznakovost VT a příznakovost obou CT. Jak je patrné z analýzy, mohli jsme pozorovat, že překladatelé často přesouvají příznakovost na jinou jazykovou rovinu VT a příznakovost tudíž vyjadřují jinými prostředky, což je dáno rozdílností zkoumaných jazyků a také rozdílností, s jakou oba jazyky příznakovost vyjadřují.

V některých případech se překladatelé v řešení problematických částí shodují, v jiných využívají rozdílné strategie. Analýza nám však dokázala, že oba překladatelé využívají velmi podobných prvků obecné češtiny, pouze se liší jejich četnost a způsob, jakým s nimi pracují. Mohli jsme pozorovat, že Vít Malinovský, překladatel CT1, se mnohem pevněji drží VT, zatímco překlad Víta Penkaly, CT2, je volnější. V CT2 jsme si také mnohem častěji mohli všimnout zjednodušení souhláskových skupin, které je oproti CT1 markantnější. Pomocí analýzy jsme zjistili, že příznakovost se mění i v rámci VT, ve kterém se vyskytují jak pasáže nepříznačné, tak pasáže, ve kterých je příznakovost častá a hraje důležitou roli v ději. Oba CT se pokouší o napodobení této situace, i když na základě analýzy je možné konstatovat, že CT2 se daří lépe odhadnout, které pasáže je vhodné zanechat bez příznakových prvků obecné češtiny a které naopak o tyto prvky obohatit.

Poslední otázkou, kterou jsme si v úvodu položili, bylo, zda je použití prvků v jednotlivých překladech konzistentní. Z obecného hlediska můžeme konzistenci považovat za kladnou vlastnost textu, nicméně v případě analyzovaného románu je

z pohledu překladatele důležité sledovat, jakým způsobem s příznakovými prvky pracuje VT. Jak již bylo řečeno, VT je v tomto ohledu proměnlivý. Na základě dějové situace se v analyzovaném úryvku vyskytují pasáže psané standardní angličtinou, jsou však střídány pasážemi, v nichž se vyskytují typické prvky skotské angličtiny a skotštiny. Oba překladatelé volí prvky obecné češtiny a CT1 je ve využití těchto jevů konzistentnější na úkor rozlišení pásma vypravěče a přímé řeči. V CT1 se objevuje příznakovost i v částech, které VT i CT2 zanechávají bezpříznakové. Naopak CT2 ve využití prvků obecné češtiny není vždy konzistentní a v tomto ohledu respektuje VT, jedná se například o krácení samohlásek, které překladatel využívá pouze v přímé řeči či tam, kde to situace vyžaduje.

Na závěr je důležité také zdůraznit, že v CT1 se velmi často objevují pasáže, které nelze považovat za správné ekvivalenty VT. V některých případech jsme v rámci analýzy došli k závěru, že důvodem chybného překladu je překladatelova nepozornost, v jiných případech se jedná o nesprávné porozumění VT. Tento fakt tedy můžeme považovat za jeden z důvodů, proč se nakladatelství *Argo* rozhodlo román *Filth* vydat v novém překladu.

Summary

The aim of this thesis is to perform a comparative analysis of two translations of the Scottish novel *Filth*. The analysis focuses on how the ST was translated into the Czech language. I examine the elements of Scottish English and Scots and compare them to their Czech equivalents, which can be considered as elements of a non-standard variant of the Czech language, Common Czech. I also focus on the usage of non-standard vocabulary, containing vulgarisms, slang and argot words. Throughout the thesis I refer to the examined elements from both SL and TL as elements of markedness.

Given the fact that the ST contains language elements which are closely linked to the Scottish culture and environment, the translators Vít Malinovský and Vít Penkala were given not only the difficult task of translating a text which is heavily marked, but also the challenge of linking two cultures and sociocultural contexts. To deal with these challenges, both translators decided to use the means of General Czech, which is a language variant that shows signs of colloquial language yet is not closely linked to a specific part of the country. I examine the usage of these elements, and then compare their relevance based on markedness of the ST.

In the first chapter I introduce the subject of the analysis, the novel *Filth*, as well as its author, Irvine Welsh. I also focus on the specifics of the author's style and the way he works with it.

In the second chapter I describe the linguistic situation in Scotland, which is the setting of the novel. I focus on the terms *Scottish English* and *Scots*, and I try to define them. I also look at their specific elements and based on their definitions from theoretic resources I then compare them to the elements used in the analysed excerpt of the novel.

Similarly to previous chapter, in the third chapter I take a look at the linguistic situation in the Czech Republic, focusing on the elements of Common Czech. I use examples from theoretic resources and supplement them with examples from both TTs.

The comparative analysis is structured using previously analysed levels of the SL. I first focus on the translation methods used to translate the unmarked passages of the ST and I then proceed to the solutions of markedness at the level of phonology, morphology, syntax, and vocabulary. The individual solutions are supplemented by a commentary based on the findings from the previous chapters.

The thesis includes a short interview with one of the translators, Vít Penkala. Based on his answers it is obvious that the translation of the novel was indeed a difficult task. The main reason being the usage of the ST language variant which differs from Standard English and is closely linked with the Scottish environment.

The analysis demonstrates that even such a problematic text is translatable. Being acquainted with the richness of the varieties of the Czech language, the translators are capable of successfully translating even such a text. The analysis shows us that the

translations differ in used marked elements and their consistency, and sometimes the equivalents do not correspond to the ST. These findings are further explained and described in the comparative analysis.

Bibliografie

Primární literatura

WELSH, Irvine, 2001. *Sviňák*. Přeložil Vít MALINOVSKÝ. Praha: Maťa.

WELSH, Irvine, 2013. *Filth*. London: Vintage, 2013.

WELSH, Irvine, 2015. *Špína*. Přeložil Vít PENKALA. Praha: Argo.

Sekundární literatura

AITKEN, Adam J., 1992a. Scots. In McArthur, Tom (ed). *The Oxford Companion to the English Language*. Oxford and New York: Oxford University Press, s. 893-899.

AITKEN, Adam J., 1992b. Scottish English. In McArthur, Tom (ed). *The Oxford Companion to the English Language*. Oxford and New York: Oxford University Press, s. 903-905.

ČECHOVÁ, Marie, KRČMOVÁ, Marie a MINÁŘOVÁ, Eva, 2008. *Současná stylistika*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny.

ČECHOVÁ, Marie, 2003. *Současná česká stylistika*. Praha: ISV.

CRAIG, Cairns. 2006. Devolving the Scottish Novel. In: ENGLISH, James F. *A concise companion to contemporary British fiction*. Malden, MA: Blackwell Pub.

CRUTTENDEN, Alan a A. C. GIMSON, 2014. *Gimson's pronunciation of English*. Eighth Edition. New York: Routledge.

DORIAN, Nancy, 1993. Internally and externally motivated language change contact setting: doubts about dichotomy. In: JONES, Ch. *Historical linguistics: problems and perspectives*. New York: Longman.

HAVRÁNEK, Bohuslav, 1963. *Studie o spisovném jazyce*. Praha: ČSAV.

HRDLIČKA, Milan, 2003. *Literární překlad a komunikace*. Praha: ISV.

HRDLIČKA, Milan a GROMOVÁ, Edita, 2004. *Antologie teorie uměleckého překladu: (výběr z prací českých a slovenských autorů)*. Ostrava: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta.

HRDLIČKA, Milan, 1995. *Překladatelské miniatury*. Praha: Karolinum.

HUGO, Jan, ed., 2006. *Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov*. 2., rozš. vyd. Praha: Maxdorf.

HUGHES, Geoffrey, 2006. *An encyclopedia of swearing: the social history of oaths, profanity, foul language, and ethnic slurs in the English-speaking world*. Armonk, N.Y.: M.E. Sharpe.

CHLOUPEK, Jan, 1986. *Dichotomie spisovnosti a nespisovnosti*. Brno: Univerzita J.E. Purkyně.

KNITTLOVÁ, Dagmar, GRYGOVÁ Bronislava a ZEHNALOVÁ, Jitka, 2010. *Překlad a překládání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

KUFNEROVÁ, Zlata, 1994. *Překládání a čeština*. Jinočany: H & H. Linguistica (H & H).

LEITH, Dick, 1997. *A Social History of English*. Psychology Press.

LEVÝ, Jiří, Karel, HAUSENBLAS ed., 1998. *Umění překladu*. Vyd. 3., upr. a rozš. verze 2. Praha: I. Železný

MCARTHUR, Tom, 1992. *The Oxford companion to the English language*. New York: Oxford University Press.

MCGUIRE, Matt, 2010. Irvine Welsh: the novels. In: Schoene, B. (ed.) *Edinburgh Companion to Irvine Welsh*. Edinburgh University Press.

MILLER, Jim, 2004. Scottish English: morphology and syntax. In: SCHNEIDER, Edgar W. a Bernd KORTMANN. *A handbook of varieties of English: a multimedia reference tool*. New York: Mouton de Gruyter.

MORACE, Robert, 2007, A. *Irvine Welsh*. Basingstoke, Palgrave Macmillan.

OUŘEDNÍK, Patrik a Ladislava KETTNEROVÁ, 1992. *Šmírbuch jazyka českého: slovník nekonvenční češtiny*. 2. vyd. Praha: Ivo Železný.

RIACH, Alan. 2005. The Unnatural Scene: The Fiction of Irvine Welsh. In: ACHESON, James a Sarah C. E. ROSS. *The contemporary British novel*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

SCHOENE-HARWOOD, Berthold, 2010. *The Edinburgh companion to Irvine Welsh*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

SGALL, Petr, 1992. *Čeština bez příkras*. Jinočany: H & H.

STUART-SMITH, 2004, Jane. Scottish English: phonology. In: SCHNEIDER, Edgar W. a Bernd KORTMANN. *A handbook of varieties of English: a multimedia reference tool*. New York: Mouton de Gruyter.

VILIKOVSKÝ, Ján, 2002. *Překlad jako tvorba*. Praha: Ivo Železný, nakladatelství a vydavatelství, spol. s. r. o.

Online zdroje

Irvine Welsh Official Website, 1995. *Biography* [online]. Irvine Welsh Official Website. [cit. 04.07.2021]. Dostupné z: <https://www.irvinewelsh.net/biography/>.

HUBÁČEK, Jaroslav, KRČMOVÁ, Marie, 2017. SOCIOLEKT. In: *Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno, Masarykova univerzita. [cit. 16.07.2021]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/SOCIOLEKT>.

The Scotsman, 2015. *Irvine Welsh's Filth inspired by Edinburgh Council* [online]. 10. 2. 2015 [cit. 04.07.2021]. Dostupné z: <https://www.scotsman.com/news/irvine-welshs-filth-inspired-edinburgh-council-1513026>.

Dictionary.com, © 2021. *Jakey* [online]. [cit. 06.08.2021]. Dostupné z: <https://www.dictionary.com/browse/jakey>.

JELÍNEK, Milan, Jarmil VEPŘEK. VULGARISMUS, 2017. In: *Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno, Masarykova univerzita. [cit. 11.7.2021]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/VULGARISMUS>.

JUHASOVÁ, Josefína, 2020. *Filthy translation of Irvine Welsh: a comparative analysis* [online]. Brno, 2020 [cit. 27.05.2021]. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/ntu0i/>>.

KRČMOVÁ Marie, CHLOUPEK, Jan. NÁRODNÍ JAZYK, 2017. In: *Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno, Masarykova univerzita. [cit. 07.07.2021]. Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/NÁRODNÍ_JAZYK.

KRČMOVÁ, Marie. OBECNÁ ČEŠTINA, 2017. In: *Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno, Masarykova univerzita. [cit. 07.07.2021]. Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/OBECNÁ_ČEŠTINA.

KRČMOVÁ, Marie, PŘÍZNAKOVOST JAZYKOVÝCH PROSTŘEDKŮ, 2017. In: *Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno, Masarykova univerzita. [cit. 07.07.2021]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/P%C5%98%C3%8DZNAKOVOST%20JAZYKOV%C3%9DCH%20PROST%C5%98EDK%C5%AE>

lexikografický kolektiv Ústavu pro jazyk český ČSAV, 2011a. Jeden. In: *Slovník spisovného jazyka českého*. Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky. [cit. 26.07.2021]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?heslo=dno&sti=23411&where=hesla>.

lexikografický kolektiv Ústavu pro jazyk český ČSAV, 2011b. Mergle. In: *Slovník spisovného jazyka českého*. Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky. [cit. 09.08.2021]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?heslo=mergle&sti=36868&where=hesla&hsubstr=no>

lexikografický kolektiv Ústavu pro jazyk český ČSAV, 2011c. Ksindl. In: *Slovník spisovného jazyka českého*. Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky. [cit. 09.08.2021]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=ksindl&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>

MAY, Anthony, 2013. 'Corrupted Bodies': The Relationship between Power, Corruption, and Illness in Irvine Welsh's *Filth*. *Dandelion: Postgraduate Arts Journal and Research Network*. č. 4.1 [cit. 07.04.2021]. DOI: 10.16995/ddl.279.

Ministerstvo vnitra České republiky, 2021. *Program prevence kriminality a extremismu – „Úsvit“* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 27.07.2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/program-prevence-kriminality-a-extremismu-usvit.aspx>.

NEBESKÁ, Iva. SPISOVNÁ ČEŠTINA, 2017. In: *Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno, Masarykova univerzita. [cit. 05.07.2021]. Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/SPISOVNÁ_ČEŠTINA.

PENKALA, Vít, 2021. Rozhovor s jedním z překladatelů románu Filth. E-mailová korespondence 28.7.

PRAVDOVÁ, Markéta, 2015. Jak se mluví mezi živly. *Věda kolem nás pro všední den*. [online]. Praha: Academia, č. 30 [cit. 06.08.2021]. Dostupné z: <https://www.academia.cz/uploads/media/preview/0001/04/b192e31139ac2240781df46c2b67dc3d55adc2dd.pdf>.

Urban Dictionary, 2007. *Stoat-the-baw* [online]. 10. 9. [cit. 03.07.2021]. Dostupné z: <https://www.urbandictionary.com/define.php?term=stoat-the-baw>.

Anotace

Anotace česky

Tato bakalářská práce se zabývá komparativní analýzou dvou překladů skotského románu *Filth*, jejímž autorem je spisovatel Irvine Welsh. V rámci analýzy jsou zkoumány prvky skotštiny a skotské angličtiny v porovnání s českými ekvivalenty, které je možno zařadit do obecné češtiny a slovní zásoby z oblasti vulgární a argotické. V práci je popsána jazyková situace ve Skotsku a je doplněna o příklady typických jazykových prvků z románu. Jsou zkoumány prvky na rovinách hláskosloví, tvarosloví, větné stavby a slovní zásoby. Stejným způsobem je zanalyzována také situace v českém jazyce, typické prvky jsou doplněny příklady z obou překladů. Komparativní analýza se zaměřuje na použití prvků obecné češtiny, jejich konzistentnost a správnost překladu.

Klíčová slova

Filth, Irvine Welsh, komparativní analýza, skotská angličtina, skotština, obecná čeština, vulgarismus, argot

Anotace anglicky

This bachelor thesis deals with a comparative analysis of two translations of the Scottish novel *Filth* by the author Irvine Welsh. The analysis examines elements of Scots and Scottish English in comparison to their Czech equivalents, which can be classified as elements of Common Czech, vulgarisms and argot. The thesis focuses on the linguistic situation in Scotland and is supplemented by examples of the analysed features from the novel. The levels of language examined are phonology, morphology, syntax and vocabulary. The linguistic situation in the Czech language is analysed in a similar way, typical elements of Common Czech are supplemented by examples from both translations. The comparative analysis focuses on the usage of elements of Common Czech, their consistency and accuracy of their translation.

Key words

Filth, Irvine Welsh, comparative analysis, Scottish English, Scots, Common Czech, vulgarism, argot

Přílohy

Příloha č. 1 – Rozhovor s překladatelem Vítem Penkalou (2021)

Rozhovor proběhl v rámci emailové korespondence 28. 7. 2021.

1. Jak pro Vás byl překlad časově náročný?

Nejsem profesí překladatel, překládám se věnuju prakticky ve volném čase a nárazově, takže se mi dost těžko odhaduje, kolik času jsem na překladu strávil. Ale mám za to, že to nezabralo víc času než jiné texty podobného rozsahu.

2. Překvapilo Vás při překladu tohoto románu něco, s čím jste se dříve nesetkal? Jak byste zhodnotil obtížnost překladu v porovnání s Vaší další činností?

Welsh v téhle knize použil efektní hříčku, kdy vnitřní „hlas“ přehlušuje hlas vypravěče – typograficky je to řešeno tak, že jeden text částečně zakrývá druhý; ten spodní si tak musí čtenář zčásti domýšlet. Překladatel to pak musí napodobit (ve spolupráci se sazečem). Jinak ale obtížnost je dána hlavně nezvyklými skotskými prvky (i reáliemi), kterých se týká vaše další otázka.

3. Setkal jste se s problémy při porozumění výchozímu textu z důvodu odlišnosti skotštiny od standardní angličtiny?

Welsh se snaží hlavně postihnout výslovnost a intonaci skotštiny (lexikálních prvků je poměrně málo, aspoň co se pamatuju) – netuším, jestli je jeho transkripce standardní či nějak intuitivně vytvořená; každopádně chvíli trvá, než se ji překladatel naučí číst – ale jakmile se to stane, už může číst a překládat poměrně plynule.

4. Jakým způsobem jste volil ekvivalenty v oblasti vulgarismů? Pracoval jste s nějakými slovníky českých vulgarismů?

Pomáhám si Ouředníkovým Šmírbuchem, i když uvádí spoustu výrazů, které jsou až příliš nápadité – aspoň mně se zdá, že v textu nepůsobí přirozeně, příliš na sebe upozorňují. (Tím nechci Ouředníkovu práci nijak snižovat, Šmírbuch je fenomenální dílo.)

Vycházím hlavně z vlastní znalosti téhle vrstvy slovní zásoby, a nevylučuju, že jsem si i něco vymyslel.

5. Ve Vašem překladu se vyskytuje obecná čeština, jejíž prvky jsou typické pro oblast středních Čech. Uvažoval jste o použití prvků mluveného jazyka i z jiných částí ČR?

Uvažoval, ale k ničemu jsem nedošel. Výrazně regionální varianty češtiny se v překladu obecně moc nepoužívají, protože jsou prostě příliš spjaté s konkrétní lokací. Naproti tomu obecná čeština není striktně vázaná na konkrétní území a funguje jako hovorový protějšek češtiny spisovné. Podle mě tak funguje i skotština u Welshe. Má sice texty, kde varianty angličtiny fungují jako charakterizační prvek, který mluvčího spojuje s nějakým územím, ale v románech, které se odehrávají převážně v Edinburghu, charakterizuje skotština mluvčí s nižším sociálním statutem či vzděláním (typické příklady jsou Spud a Begbie v *Trainspottingu* atd.). Mluvčí, kteří se vůči svému okolí vymezují – Sickboy, ve Filth je to Bruce – hovoří standardní angličtinou, a „uklouznou“ do skotštiny v emocionálně vypjatých chvílích – a znovu připomínám, že se to týká především výslovnosti a intonace. Welsh s tím myslím promyšleně pracuje a ono „sklouznutí“ dokáže odstupňovat podle situace. Právě to by se myslím v češtině napodobovalo nesmírně těžko – Welshovi stačí nestandardně zapsat jediný zcela běžný gramatický výraz (*tae* místo *to*, *eh* místo *he*) a čtenář okamžitě vidí, že mluvčí se začíná překlápět do dialektu. V češtině podobný zřetelný a jednoznačný signál přechodu ze spisovné k obecné češtině podle mě není. O podobné odstupňované užívání obecné češtiny jsem se snažil různou mírou zapojení hovorových prostředků (přiznám, že ne moc systematicky) – diftongizace -ý v -ej, protetické v- atd. Největší krajností pak pro mě bylo zjednodušování souhláskových skupin, které v písmu působí poměrně výrazně. –

6. O autorovi je známo, že často opravdu nešetří vulgarismy a celá tematika jeho knih je značně kontroverzní. Mělo nakladatelství Argo nějaké připomínky ke korektnosti překladu?

To samozřejmě nemělo – jednak v Argu není žádná centrální kontrola práce jednotlivých redaktorů, a jednak se tu považuje za samozřejmé, že překlad musí věrně odrazet všechny rysy originálu.

Příloha č. 2 – Stratifikační model národního jazyka (Krčmová, Chloupek, 2017)

Stratifikační model národního jazyka			
STRUKTURNÍ ÚTVARY, VARIETY			
	SOCIOLINGVISTICKÉ ASPEKTY	VYUŽITÍ A FUNKCE	STAV POPISU
ČEŠTINA STANDARDNÍ – komunikační sféra regulovaná			
spisovná čeština	<ul style="list-style-type: none"> ▪ funkce národně reprezentativní ▪ prestižní útvar ▪ nositelem jsou vědomí uživatelé spisovného jazyka 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ potenciálně neomezené ▪ stylově bohatě diferencovaná 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kodifikovaný útvar ▪ předmět soustavného lingvistického popisu ▪ jsou popisovány i jeho starší fáze
a její součást hovorová čeština	<ul style="list-style-type: none"> ▪ součást spisovné češtiny, a proto také prestižní ▪ nositelem je vědomý uživatel mluveného spisovného jazyka 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ potenciálně neomezené ▪ její doménou jsou zejména texty hovorového funkčního stylu, pokud se text realizuje spisovně ▪ jazykové prostředky mají příznak „hovorové“ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ částečně postižena kodifikací ▪ popsány její jednotlivé prvky, nikoli systém jako celek ▪ je dynamičtější než psaný jazyk spisovný ▪ je regionálně (mírně) proměnlivá, zejména lexikum je otevřené prostředkům nestandardním
ČEŠTINA NESTANDARDNÍ – komunikační sféra neregulovaná			

<p>obecná čeština „vyššího typu“ (tj. ta, která se uplatňuje v některých veřejných textech, zejména mediálních)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ v současném pojetí preferovaném hlavně pražskými lingvisty druhý standard ▪ je sociálně i regionálně málo příznaková ▪ nositelem jsou uživatelé, kteří tuto podobu jazyka užívají i ve veřejných projevech 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ mimo veřejnou oficiální komunikaci ▪ stylová diferenciac e nebyla sledována, je však – vzhledem k šíři užití – pravděpodobná 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ popsány jednotlivé prvky, nikoli celý systém ▪ její prostředky výrazně působí na standard ▪ hranice k hovorové češtině není ostrá
<p>interdialekty (regionální obecná čeština, interdialekt hanácký, východomoravský, lašský)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ mohou být poněkud prestižnější než vlastní dialekty ▪ nositelem je spíše mladší a střední generace v regionech s existujícími dialekty a ve městech 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ soukromá a poloveřejná ▪ stylová diferenciac e není pravděpodobná 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ velmi dynamické útvary ▪ jsou nesoustavně popsány jen jejich jednotlivé rysy, spíše však tendence; nejlepší popis existuje pro obecnou češtinu
<p>dialekt různé tradiční teritoriální dialekty</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ neprestižní ▪ výrazná funkce vymežující a spojující skupinu uživatelů ▪ nositelem je obvykle starší mluvčí v tradičních 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ soukromá ▪ stylová diferenciac e se nepředpokládá 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ jednotlivé dialekty jsou popsány monografiemi, syntetický popis J. Bělič, <i>Nástin české dialektologie</i>, 1972

	venkovských obcích		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Důležitý zdroj poznání je <i>Český jazykový atlas I–V</i>, 1992–2005, <i>Dodatky</i> 2011
ÚTVARY NESTRUKTURNÍ specifické soubory lexémů, poloútvary, sociolekty			
	SOCIOLINGVISTICKÉ ASPEKTY	VYUŽITÍ A FUNKCE	STAV POPISU
obecný slang	<ul style="list-style-type: none"> ▪ neprestižní ▪ součást slovní zásoby mluvčích bez zřetí na věk, profesi, původ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ soukromá nebo skupinová 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ výrazivo na pomezí spisovnosti ▪ zobecňuje a jako obecné je zaznamenáno i ve výkladovém slovníku
profesní mluva	<ul style="list-style-type: none"> ▪ v profesi víceméně závazná ▪ výrazná funkce spojující ▪ nositelem je příslušník profese, některé výrazy však zobecňují nebo se přesouvají do terminologie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ soukromá a skupinová 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ na pomezí terminologie oborů ▪ zachycena nesoustavně slovníky (s atributem ukazujícím na profesi)
zájmový slang	<ul style="list-style-type: none"> ▪ obvyklá ve skupině spojené určitým 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ soukromá a skupinová 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ slovníky některých slangů

	<p>neprofesním zájmem</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ velmi často jde o skupiny dynamické, a i proto je nositel spíše mladý 		
argot	<ul style="list-style-type: none"> ▪ neprestižní ▪ mluva skupiny uzavřené – odmítané většinou společností nebo ji negující 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ skupinová ▪ uvnitř skupiny různé vrstvy podle „zasvěcení“ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ slovníky některých argotů

Příloha č. 3 – Výchozí text

Legenda: Hláskosloví Tvarosloví Slovní zásoba Syntax Frazeologie¹³

I Get A Little Sentimental Over You

I'm happier by the time we've started up the motor. Just getting out of that **shithoose** restores your perspective. We take a slow drive down Leith Walk. I've got the radio on, as I'm reluctant to start an argument with Ray over rock. He's a pedantic **fucker** when it comes to music and he **kens nowt** about it. Lyn Paul, formerly of the New Seekers is singing 'I Get A Little Sentimental Over You'. Lyn's solo career never really took off. I think about mentioning this to Ray but decide that it would be pointless. I mean, why bother? I'm feeling better though, more focused. My anxiety attack has abated, as it tends to do when the scent of the hunt takes over.

We pull up outside Ocky's flat and I get out and ring the bell. No reply. I hope **we've no missed him** with Drummond and her **dykey** casual **moll pals** wasting our time. We go back into the car and wait for a bit. There's a baker's on the corner, so Ray **nips over** and comes back with some sausage rolls with vanilla slices for dessert, washed down by strong coffee in a styrofoam cup. It gets rid of the taste of Clell's cheap **champers** which merged with the bi-carb of Lennox's pills to form a corrosive, acrid bilge in my gut. I burp.

– Looks like we've got those **jakeys** in that new age crowd **bang to rights** Robbo. That **fucking** Sunrise Community, or whatever they call themselves, Ray's telling me.

– **Fuckin** well time **n aw** Ray. These things are springing up everywhere. It's a threat to the great British way of life and it has to be stopped before it gets a toehold. **Cunts** think they can live just by looking after each other and dancing to **fuckin** music. They just want to hypnotise the young **cunts** with these free parties and get them on drugs. They **havenae** even got a **fuckin telly** in that **farmhoose**. They can afford a huge **fuckin** sound system, but they **cannae** afford a **telly**!

– **Scumbags**, Lennox shakes his head.

– Mind you, I admit, – they made a good job of doing it up. It was derelict before they got it. I'll need **tae git** the cunts **roond tae dae up ma hoose**!

– It'll be **fuckin** well derelict again soon. One of the guys that lives there, that Colin Moss, white, male, six-one, thin, filthy brown-blond dreads, bad skin, green combat jacket, ripped jeans and boots; he's been seen coming in and out the flats in Leith. Where Allan and Richards live. We'll do the **cunts**. Turn over the flat, then the **farmhoose**. If there **isnae** any **collies** there when we arrive, there will be when we turn the place over.

– Tip me off when the action takes place Ray, I tell him. – I'd like to be in on that one.

¹³ V rámci prvotní analýzy jsme se zaměřili také na frazeologii, komentář k ní byl poskytnut u vybraných příkladů při analýze rovin hláskosloví, tvarosloví, slovní zásoby a syntaxe.

The job can be satisfying.

I've just downed the last of my coffee when I **clock** Ocky in the rear mirror, he's coming towards the flat with a **wee** bird. They're wrapped up in each other. Dirty **wee cunt**. Mister Ockenden is sporting a fur-lined, dark blue corduroy jacket and a pair of blue jeans. He's about five-ten, five-eleven with striking blond hair and slightly girlish features. His girlfriend is a **cracker**, slim, five-sixish and exactly the same sort of blonde as him. You could take them for brother and sister. In fact **ah widnae** put it past that dirty **wee cunt tae** be **shagging** his sister!

– Tidy **wee** piece, Ray says, noting the scene. All that posh he does still hasn't strung him out or blunted his edge. Yet.

– **Wee** being the operative word. This is a **stoat-the-baw** situ. **Ye** reckon?

Ray looks at her, narrowing his eyes and curling his lip outwards. – Always hard **tae** tell. Curvy **wee erse** . . . he observes as they pass us.

– Never mind the **fuckin erse**, did ye clock her **coupon**? A **wee fuckin bairn**!

– Possible, Ray agrees, – A borderline case. There or **thereabouts**.

– **Nae** question. Forty sheets at five **tae** one, I'd **gie ye**.

Lennox shrugs and starts **tae** crap his **breeks**.

– C'mon Ray, double score. Five **tae** one, I urge.

– **Naw**, **mibbee yir** right, he concedes.

Too right I am. When it comes **tae** money **doon**, he's **no bottle**. Doesn't trust his instincts, that's why, as smart as he may be, the Lennoxes of this world will never oust the Robertsons.

– What **dae ye want tae dae**? he asks.

– Steam in Ray, I tell him. – Just what these **cunts dae**. Only **nae cunt** steams in like the **polis**. We're the hardest firm in this **toon**, and it's time these **scumbags** realised it.

– We have to watch here Robbo . . . Ray's **bricking it**.

– **Baws**. Same rules apply. **C'mon**. We use The Beast routine, that'll spook the **cunt**.

I know The Beast routine off by heart. I should **fuckin** know it.

– **Aye** . . . Ray raises his eyebrows doubtfully but he's getting out of the car with me, and by the time he hits the stair, he's **aw** fired up, bouncing with adrenalin, taking these steps three at a time, almost squashing a stunned cat which jumps out from under his feet. **It's knocking on** this old cat, getting slow. The stair fairly reeks of its **pish**.

We halt outside the door to get our puff back. – Reckon he'll be giving it one by now? I ask.

– I would think so. They were practically **gaun** for it **gaun intae** the **fuckin** stair. Lennox looks at me and then hesitates: – . . . Want a **line**?

– Right, I nod, looking around as Ray puts some **posh** on the corner of his credit card and takes a rough hit up that **hooter**.

I look a bit doubtful, not wanting my nose cavities **fucked** by roughage. – It's okay, this is good. It's as **fine as fuck**, Ray says, his eyes watering as he sniffs and sniffs.

I take a **whack**, and it is good stuff; that sweet smell in my head, my face numbing, a surge of power flowing through me. Time for action.

I rap heavily on the door. Once, twice, three times. I hear a **whingy** voice, – **Awright, awright! Ah'm comin.**

Ocky, aka Brian Ockenden, aka soft little **twat** with a **gob who got in too deep**, opens the door in his t-shirt and boxer shorts. His mouth and eyes widen in shock.

– Mister Ockenden. Hello, I smile pushing past him into the hallway.

– You **cannae** come in . . .

– **SHUT THE FUCK UP!** Ray screams in his face, causing him to recoil. Lennox's puffed himself up and he's standing right over Ocky who's **aw cowed** and bent. – You **fuckin** well speak when you are spoken to or I'll **fuckin** well have you right now! Get it!

This wretched **wee cunt** looks at him, trying to summon up a bit of defiance.

– I ASKED DO YOU **FUCKIN** GET IT! Ray roars, and Ocky buckles a little bit more.

– **Aye** . . . cool it man, **ah've no done nowt** . . . he whimpers.

– You're in serious bother mate, Ray says, closing the door and shaking his head in disgust.

– Cool it Ray, I say, putting a protective arm around Ocky's shoulder. – Stay here a minute. Where's the bedroom? I whisper.

– It's . . . he looks sideways, – . . . but **thir's** somebody in **thair** . . .

– It's awright, I tell him with a **matey** grin. I open the bedroom door, and the **lassie's** sitting up in the bed with her t-shirt on. I go in, shutting the door behind me.

– What's this? she asks. – Who are you?

– Police, I say, whipping out my ID – Do not attempt to leave this room. Do you understand? What is your name?

– I don't have to say anything to you . . .

She's a **wee honey**. Still got those fetching freckles. – Make it easy on yourself then, I advise, then with urgency ask, – How old are you?

– Sixteen, she says, lying.

– Any ID? I look towards a shoulder bag on the bedside locker.

Her cool's blown. Her eyes are like the satellite dishes on Tom Stronach's **outside** wall. – Fifteen . . . but I'll be sixteen in September, she says hastily. Too hastily. Too **quick** to admit it. I wonder why she **doesnae want me in that bag.**

– Your boyfriend's broken the law if he's had intercourse with you. Has he? I ask, moving closer to get a **wee** scan of those **titties** under that **T**. Not large, but certainly firm enough.

Yo ho ho and a **barrel full of fun.**

She moves back against the headboard a little and pulls the duvet up over her chest. The colour fairly drains from her face though, as I reach over and grab the bag, pouring its contents out on to the bed. This unearths a small plastic bag with what is obviously Ecstasy tablets in them.

– I . . . I didn't . . . she's stammering. She's lost it now.

– D.S. Lennox! I shout, and Ray comes through. I hold the bag of pills up to him. – Looks like MDMA tablets to me. Note that they were found on this girl’s person. At least six hundred milligrams. Please also note that this girl is under the legal age of consent.

– Check, Ray says, exiting.

– You stay here, I say pocketing the pills. – You’re in very serious trouble. What did you say your name was?

– Stephanie . . . she says sheepishly, hugging her knees up into her chest and letting her chin rest on them. Her hair tumbles forward. She pulls one side back and secures it behind her ear.

– Stephanie what?

– Stephanie Donaldson . . .

– Well Stephanie Donaldson, I’ll leave you to think about how silly you’ve been. You’re going to have to give us a wee bit of co-operation here my girl.

A whole fuckin loat ay co-operation. Stephanie Donaldson. Hmmm.

She sits stiffly up in the bed and I go through to see how Ray’s doing. He’s got Ocky in the front room.

– Judges are coming doon hard as fuck on stoat-the-baw, Ray’s telling him.

– I thoat she wis sixteen. She tell me she wis, Ocky protests, then smiles at me, an all-lads-together smile.

I give him a hangman’s smile in return. I run my finger across my throat and make a crackling, slavering sound. – Sorry mate, but as Ray here says, this isnae the time tae be done for stoat; no now, no wi aw that paedophile stuff in the papers. It’s fair goat the magistrates oan the warpath, aw that palaver. Stoat man, thir daein time for it right now. Only about a year or so, which means six months. Nae real bother tae you. Mind you, this is posh fanny, so add oan a year. Which makes it a whole year inside.

He’s no looking too happy.

Ray chips in, – Aw aye, Ocky here could handle twelve months inside, eftir aw, every cunt loves a stoat-the-baw. A wee bit ay tackle pits oan some make-up, aw the red-blooded males in Saughton understand the score. A standing prick hath no conscience, Ray smiles, a cold, ghostly grin. – They always ask about the ride, the other boys inside. What was she like? Did she have big tits? Schoolie’s uniform? Lennox laughs, a dry cackle. He pulls a bogey down from his beak and examines it to see if any posh has got caught up in the mucus. Satisfied that it’s clean, he rolls it between the forefinger and the thumb, wringing out the moisture, and flicks it on to Ocky’s carpet. He stares at Ocky for a bit and shakes his heid. – Six months for a ride though, doesnae really bear thinkin about, eh no? Hope it wis a good one mate. Be yir last for a while.

– No necessarily, I chip in. – Cause, aye, they aw love a stoat-the-baw. Problem is, that thir’s a thin dividin line between a stoat-the-baw and a nonce. Ye tend tae get a loat ay fishermen’s tales oan the inside, only wi stoat, the size goes doon the wey instead ay up the wey, I spraff, in a pally, trade-secret sharing way as I push my palms together.

– Thing is, Ray says, – see if somebody fae the polis was tae tell a screw like Ronnie McArthur, a strict freemason and staunch family man, that the lassie was eleven . . . or ten . . . or even eight . . .

– Ah know what you’re gaunny say Ray: the poor cunt’s life wouldnae be worth livin. He’d be taken to The Beast’s wing in Saughton. But ah dunno any polisman, any professional in policework who would stoop that low, I tell him, widening my eyes and extending my palms and looking around.

– For the greater good though Bruce, Ray agrees, advancing his proposition, – suppose that this stoat-the-baw had access to certain information and had the potential to help the police with a major investigation but refused to do so . . . you and Ronnie McArthur are pretty tight, aren’t ye Robbo?

– In the craft, aye, I nod, switching my glance to Ocky. This cunt is shiteing it. I let the fucker stew and have a wee scan for potential knock-off. This cunt though: fuck all worth chorrin.

– C’moan boys . . . he pleads.

– Ye see Ocky, thir’s this guy inside, on The Beast’s wing. Thir’s loads ay beasts oan the wing, but only one in the whole ay the Scottish prison system that they call The Beast. Follow? Ray explains.

The cunt looks shat up. It’s like he’s watching an action replay of his life with only the shite bits left in. A bit like watching The Tom Stronach Story on video, should anyone be daft enough to commit the commercial and aesthetic suicide which producing such a film would involve.

– He’s no the felly ye want tae share a cell wi man. But Ronnie would be forced tae make that happen if it wis put around that the lassie thair was eight years auld or something.

– For yir ain protection likes, Ray says.

– Some protection, I laugh, – The Beast is fuckin mental. No way should that cunt should be in the jail. But that’s the fuckin prison system fir ye eh? They did have the cunt in Carstairs for a bit. He escaped though.

– That was a fuckin big joke that eh? Ray coughs out another dry, humourless cackle, then rubs that hooter again. He’s been on the sniff awright, and no just that one wee hit outside there. Just as long as he’s no haudin oot on auld Robbo here, his mentor.

– You’re tellin me. The good thing though, thir wis a few fields between him n the toon. So the local livestock took the brunt ay The Beast’s frustration. They had tae put four cows doon eftir he’d finished wi them. Big-time OT for the vets. Peter Savage fi Strathclyde felt ays that in aw his years oan the force he’d never seen anything like it. The thing is, they’ve goat The Beast back in the mainstream prison system. The only wey that they can keep the cunt quiet is by pittin a new model in his cell every few weeks.

I look doon at this silly wee fuck. There’s a faint noise coming from his throat. He’s trying tae say something. Ray coughs and makes a wee comment which ah dinnae catch.

– What was that Ray?

– Models, Ray goes, – what’s aw this models **shite**?

– Aw, that’s what the local **screws** call the laddies they send him. Usually young pretty boys, early twenties . . . like this one here. I swivel and point at Ocky, who’s now just a quivering wreck. No such a smart **cunt** now. – Ah’d say that you were an identikit model, I tell him. – See, the boys that get **pit oan** The Beast’s wing are usually rapists rather than stoat-the-baws. They **git** a **wee** bit too carried away and **cannae** hear the word ‘No’ **fae** a **lassie**. Well, they **git** plenty **ay** opportunity **tae** practise that word **wi** The Beast; they can try **oot** aw the permutations **ay** pitch, tone and volume, but see The Beast? Well, he’s goat that selective deafness **n aw**. **N** fact he’s **goat** it bad.

Ray smiles at the young **tube**. – Bet **ye eh** enjoys the resistance. Likes **tae** see the boys struggle.

– Six **fit** four **ay** solid muscle. Hung like a **fuckin** **hoarse**. Legendary. Always splits **thum** the first time; even they **wee** Calton Hill rent boys they feed him, and these boys are used **tae takin** loads **ay** h,ard meat.

Příloha č. 4 – Cílové texty 1, 2

Legenda: Hláskosloví Tvarosloví Slovní zásoba Frazeologie Syntax Významové rozdíly v překladu

CT1	CT2
<i>I Get A Little Sentimental Over You</i>	<i>Jsem z tebe trošku naměkko</i>
<p>Od okamžiku, kdy sme nastartovali auto, cejtim se svobodnějc. To, že sme vypadli z toho posranýho místa, člověku zlepší vyhlídky. Pomalu jedem na Leith Walk. Pustil sem rádio a neochotně se s Rayem pouštím do sporu kolem rocku. Je to pedantskej zmrd, a když přide na muziku, ví o ní prd. Lyn Paul, bejvalej člen skupiny New Seekers, právě zpívá píseň ‚I Get A Little Sentimental Over You‘. Lynova sólová kariéra se nikdy doopravdy nerozjela. Uvažuju, že se o tom Rayovi zmíním, ale bylo by to bezpředmětný. Říkám si, proč, brácho? Cejtím se líp, i když trochu víc ve střehu. Nával úzkosti pominul, jak to bejvá, když nabyde vrchu pach lovů.</p> <p>Zastavujem u Ockyho bytu, vystupujem a zazvoníme. Bez odezvy. Doufám jenom, že sme ho neprošvihli kvůli plejtvání času s Drummondkou a jejíma lesbicko-kurevskejma kámoškama. Vracíme se do auta a chvíli vyčkáváme. Na rohu je pekařství, a tak Ray vyskočí a přide zpátky se zapejkanejma klobásama a vanilkovejma řezama jako zákusem, a ty spláchnem silným kafem z polystyrénovejch pohárků. To v mejch vnitřnostech přebije chuť Clellova lacinýho šampusu spojenýho s bikarbonátama z Rayovejch pilulek, který se spojily do formy kousavýho leptavýho bahna. Vypouštím říhu.</p>	<p>Jak nastartujeme káru, je mi hned líp. Stačí vypadnout z posranýho baráku a zase vidíte jasně. Pomalu se suneme po Leith Walk. Pustil jsem rádio, protože se mi nechce hádat se s Rayem o rocku. Jak přijde na muziku, stane se z něj pedantickej sráč a přitom vo tom ví kulový. Lyn Paulová, původně z New Seekers, zpívá „Jsem z tebe trošku naměkko“. Na sólové dráze se vlastně nikdy pořádně nechytila. Zvažuju, jestli to probírat s Rayem, ale pak usoudím, že by to nemělo smysl. Proč se namáhat, ne? I tak je mi líp, mám cíl. Jakmile všecho přebije pach čerstvé stopy, moje návaly úzkosti obvykle pominou.</p> <p>Zaparkujem před Ockyho bytem, já vylezu z auta a zazvoním. Nic. Doufám, že jsme ho nepropásli, když jsme ztráceli čas s Drummondkou a jejíma kriminálnickejma lesbokámoškama. Vrátime se do auta a čekáme. Na rohu je pekárna, tak tam Roy schočí a donese rolky s párkem, vanilkovej koláč jako zákusek a na spláchnutí silný kafe v polystyrenových kelímkách. Zbaví mě to chuti Clellova lacinýho šáňa, který se spojilo s jedlou sodou Lennoxových pilulí a zalilo mi podpalubí štiplavou žiravinou. Krknu.</p>

—Snad **sme** přiměli ty **hošany** z **tý** **ňůnejdžovy** partičky k pořádku, Robbo. Tahle **posraná** **Sunrise Community**, nebo jak si vlastně **řikaj**, **řiká** mi Ray.

— Taky už bylo načase, Rayi. **Takovýhle** věci **vznikaj** všude. Je to hrozba pro **britskej** životní styl a musí se to zastavit, než to dostane příležitost. **Šmejdi** si **myslej**, že můžou žít z toho, že se budou starat jeden **vo** **druhýho**, a z tancování na **ňákou** posranou muziku. **Chtěj** akorát **voblbnout** **mladý** těma **svejma** free parties a navyknout je na drogy. **Nemaj** na **tý** **svý** **zkurvený** farmě ani **telinu**. Můžou si kurva dovolit **vohromnej** **sound systém**, ale **telku**, tu si dovolit nemůžou!

— **Smradi**, **příkejvne** Lennox.

— Ale **vem** si, uznávám, — **že udělali** **dobrej** **džob**, **že to zabrali**. Předtím to byla opuštěná díra. Budu si je muset pozvat, aby mi **znovicřovali** taky **muj** **barák**.

— Z toho budou zase brzo trosky, z **tý** **farmy**. Jeden z těch hošanů, co tam **žijou**, tenhle Colin Moss, **bílej**, pohlaví **mužský**, věk šestnáct, **hubenej**, **mastný** **dredy** **pochcaná** **sláma**, špatná pleť, **zelenej** **vojenskej** **kabát**, **roztrhaný** **džiny** a boty; byl **viděnej** **přicházet** i **odcházet** z těch bytů v Leithu. Tam, kde **žijou** Allan a Richard. Ty **zmrdy** **dostanem**. **Obrátíme** ten byt a pak tu farmu **vzhůru** **nohama**. A **jesli** se tam nenajde žádná **tráva**, až tam **přídem**, tak se tam najde, až to tam prohledáme.

— Dej mi **echo**, až ta akce vypukne, Rayi, **řikam** mu. — Rád bych byl při tom.

Tahle **prácička** **umí** člověka uspokojit.

V okamžiku, kdy dopiju zbytek **kafe**, **zahlídnu** ve zpětným zrcátku Ockyho, jak přichází směrem k bytu spolu s nějakou

- Tak to vypadá, že jsme ty **feřáky** z **tý** **newageový** party dostali, Robbo. To **podělaný** **Společenství Úsvit** nebo jak si to **řikaj**, povídá Ray.

- Taky už bylo načase. Tyhle věci se teď objevujou všude. **Ohrožujou** **skvělej** **britskej** životní styl a je potřeba jim **zahnout** **tipec**, než **uvíznou** **drápkem**. **Myslej** si, blbečkové, že se budou prostě starat sami o sebe a tancovat na tu jejich posranou muziku. **Chtěj** akorát přitáhnout na ty **svý** free parties **mladý** a naučit je na drogy. **Nemaj** na tom statku ani **blbou** **telku**. **Aparát** si dovolit můžou, a **kurevsky** **velikej**, ale **telku** si dovolit nemůžou!

- **Zmrdi**, **zavrtí** **hlavou** Lennox.

- Ale zas na druhou stranu, připouštím, - **dali to tam pěkně do kupy**. Když to dostali, byla to ruina. Asi je budu muset pozvat k sobě, **blbečky**, aby mi to tam taky zvelebili!

- A brzo z toho **kurva** bude ruina zas. Jeden z těch, co tam bydleli, **nějakej** Colin Moss, běloch, **metr** **devadesát**, **hubenej** **špinavý** **hnědožlutý** **dready**, špatná pleť, **zelená** **maskáčová** **bunda**, **orvaný** **džiny** a bagančata, tak toho viděli **navštěvovat** byty v Leithu. Tam co bydlí Allan a Richards. Tak tyhle **píčusy** si podáme. Obrátíme to tam naruby, a ten statek pak taky. A jestli tam nebude **tráva**, až na ně nastoupíme, tak tam určitě bude, až to tam obrátíme naruby.

- Dej vědět, až to vypukne, Rayi, povídám mu. U toho **bysem** chtěl **bejt**. Jo, služba může přinášet i uspokojení.

Zrovna když **dorazím** zbytek **kafe**, **zahlídnu** ve zpětným zrcátku Ockyho, jde směrem k bytu s nějakou **kočičkou**. Jsou kolem sebe

mladou **sýkorkou**. Zavěšený jeden do druhého. **Ubohý hnusný šmejdi**. Pán Ockenden je ohozen v manšestrový bundě s kožešinou podšívkou a **modrejch** džínách. Měří asi tak metr pětasedmdesát, má nápadně blond **atý vlasy** a lehce zženštilý **rysy**. Jeho holka je světlá, štíhlá, asi metr pětadesát a je to přesně ten **samej** blond typ jako on. **Moh** bys je považovat za bratra a sestru. Vlastně bych nic nedal za to, že ten **špinavej ksindí šuká** svou vlastní sestru!

— **Náramnej** kousek, řekne Ray, když pozoruje to dění. Ten **kokeš**, co už do sebe **nasápal**, ho ještě ani **nenakop**, ani nesundal. **Zatím**.

— To **není** to **správný** slovo. Je to spíš **zajda**, co **fikáš**?

Ray se na ni podívá, **zúžej** se mu oči a **vyšpulej** rty. — To je vždycky **těžký vodhadnout**. Zaoblená **prdýlka**... pozoruje ji, když nás **míjej**.

— Na **prdýlku** ser, **vším** sis jejího **ksichtu**? Je to ještě **fakan**.

— To je **možný**, souhlasí Ray, — Takže, mezní čára. **Kdo se trefí nejbliž**.

— Beru. Dávám čtyřicet **merglí** na patnáct. Lennox se zachmuří a **začne si třít gatě**.

— Tak do toho, Rayi, **dvě dvacky**. **Patnáctka**, **pobízím ho**.

— **Nó**, možná máš pravdu, připouští. Jasně, že **mam**. **Jakmile** dojde na **škváru**, **není** k ničemu. Nevěří vlastnímu instinktu, a z toho vyplývá, že ať si je **chytrej**, jak chce, Lennoxové **tohodle** světa se nikdy **nevyrovnej** Robertsonům.

— Co chceš dělat? Zeptá se.

úplně **omotaný**. Ty **čuně** jedno **zasraný**. Pan Ockenden je **nasazenej** do **tmavomodrý** manšestrový **bundy lemovaný** kožešinou a džín. Má tak metr pětasedmdesát, zářivě blond vlasy a tak trochu dívčí rysy. Jeho holka je **pěknice**, štíhlá, tak metr pětadesát a úplně stejně blond jako on. Mysleli byste si, že je to bratr a sestra. No **vlasně bysem** se ani nedivil **dyby** ten **čuňák** **zasranej píchal** **vlasní ségru**!

- Ta maličká je roztomilá, povídá Ray, jak obhlíží situaci. Ten **koks**, ve kterým **jede**, ho ještě pořád nevykolejil ani mu **neztupil břit**. **Zatím**.

- Slovo maličká je tady **podstatný**. Tohle je **pohlavní zneužití**. Jak ty to vidíš?

Ray se na ni podívá, mhouří oči a špulí rty.

- To se těžko pozná. Kulatá **prdelka**... sleduje ji, jak nás míjí.

- Na **prdelku** se vyser, viděl **si** ten její **ciferník**? **Dyk** je to **kurva** malá holka!

- Je to **možný**, souhlasí Ray, - mezní případ. **Možná jo, možná ne**.

- Nepochybuj **vo** tom. **Vsadem** **čtyřcet** liber, pět k jedný. Lennox pokrčí **ramenama** a **začne se posíral**.

- No tak, Rayi, příhod'. **Pět k jedný**, tlačím na něj.

- **Né**, asi máš **rechi**, uznává.

To teda sakra jo. Jak dojde na **prachy**, **stáhne** **vocas**. Nevěří svým instinktům, a přesně kvůli tomu Lennoxové tohoto světa, a můžou **bejt chytrý jak rádia**, nikdy nevyřadí Robertsony.

- Co chceš dělat? ptá se.

— Dem do toho, Rayi, povídám mu. — Jako ty hajzlové. Žádněj hajzl do toho nejde tak jako polda. Sme nejdrsnější firma v tomhle městě a je nejvyšší čas, aby si to ty bastardi uvědomili.

— Musíme si dávat bacha, Robbo... přihřeje si polívčičku Ray.

— Tak. Pro všechny stejný pravidla. Dem na to. Použijem metodu Bestie, to toho hajzla vystraší.

Sem si vědomej, že metoda Bestie je blížká mýmu srdci. Sem si toho kurva vědomej.

— Jo... Ray pochybovačně pozvedne obočí, ale už se mnou vystupuje z auta, v okamžiku doráží ke schodišti, je celej rozpáleněj, nastartovanej adrenalinem, bere schody po třech najednou, málem zašlápane vyděšenou kočku, která mu vystřelí zpod nohou. Kočka je stará a pomalá. Schody trochu smrděj jejíma chcankama.

Zastavujem se přede dveřma, abysme nabrali dech. — Myslíš, že si tam teď dávaj? Ptam se.

— Řek bych, že jo. Dyt' na to vlítli už málem na schodech. Lennox se na mě podívá a rozpačitě se ptá:... — Dáš si lajnu?

— Jo, příkejvnu a rozhlídnu se kolem, zatímco Ray nasype trochu kokeše na růžek svý kreditky a nosem natáhne pořádnýho šňupana.

Koukám trochu nerozhodně, nechci si do svejch nosních dutin práť tenhle drsnej matroš. — Je to senzační, pohoda. Je to fajnový jak šoust, říká Ray a jeho oči vlhnou, jak šňupe a šňupe.

Dam si dávku, je to dobrý zboží; hlavou se mi rozline ta sladká vůně, tváře jakoby

- Podáme si je, Rayi, povídám mu. - Přesně jak to dělaj voni. Akorát že pokud jde vo podávání, není nad policajta. My jsme ta nejtvrdší firma v tomhle městě a je načase, aby si to ty hajzlové uvědomili.

- Měli bychom si dávat bacha, posírá se Ray.

- Hovno. Platěj stejný zásady. No tak. Vybálíme na něj Zvíře, z toho bude ten blbeček posranej až za ušima.

Zvířecí postup znám nazpaměť. Taky aby ne, doprdele.

- Tak jo... Ray pochybovačně vytahuje obočí, ale z auta vystoupí se mnou, a než se dostanem ke schodům, už je nabuzenej, adrenalin mu stříká ušima, schody bere po třech, málem rozmáčkne vyjukanou kočku, která mu proběhne pod nohama. Taky už to má za pár, cíča, je pomalá. Na schodech vydatně smrdí její chcanky.

Zarazíme se před dveřma a popadáme dech. - Myslíš, že si to s ní teďka rozdává? zeptám se.

- To bych řek. Si to kurva málem rozdali rovnou na schodech. Lennox se na mě podívá a nejistě se zeptá: - ... Dáme lajnu?

- Jasně, povídám a rozhlídnu se kolem, a Ray zatím nasype trochu kokosu na růžek kreditky a pošle si to do frňáku.

Koukám na to trochu pochybovačně, nechci si rozesrat nosní dutiny nějakou ztuchlinou. - Neboj, ten je dobrej. Kurevsky fajnověj, povídá Ray a šňupe a šňupe, až má v očích slzy.

Taky si dám, a je to dobrej model; hlavou se šíří sladká vůně, v obličejí ztrácím cit,

omrznou a celým tělem mi projede mohutný proud energie. Čas začít akci.

Zabuším silně na dveře. Jednou, dvakrát, třikrát. Zaslechnu **kňučivej** hlas, — Jasně, jasně! Už **du**.

Ocky alias Brian Ockenden alias **malej zženštilej hnusák s držkou**, která je až moc hluboká, otvírá dveře v tričku a **boxerskejch** trenkách. Jeho oči i **huba sou rozšířeny** šokem.

— Pan Ockenden. Nazdar, směju se a **tlačím ho do předsíně**.

— Nemůžete jít dál...

— **DRŽ KURVA HUBU!** Zařve mu Ray do obličeje tak, že musí uskočit. Lennox se nafukuje a postaví se nad Ockyho, **ktorej je celej vystrašenej a shrbenej**. — Ty budeš **kurva** mluvit, jenom když já ti **kurva poručím**, nebo tě **kurva** sejmu, že se **kurva posereš!** Je ti to **jasný!**

Ten **zmrazenej hajzl** se na něj podívá a pokouší se aspoň o známku odporu.

— PTAL **SEM SE, JESLI JE TI TO JASNÝ!** Řve Ray a Ocky se zhroutí ještě o kus víc.

— Ale... klid, **pane**. Já nic neudělal... skučí.

— Vezeš se v **těžkým** průšvih, kamaráde, **říká** mu Ray, zavírá dveře a zhnuseně potřese hlavou.

— Zadrž, Rayi, **řikam** a položím Ockymu na rameno **ochrannou ruku**. — Počkej tady chvilku. Kde je ložnice? Šeptnu.

— Tady... ukáže na stranu, —... ale teď tam někdo je...

— To je v pořádku, **řikam** mu s přehnaně přátelským šklebem. Otevřu dveře do ložnice, kde na posteli sedí ta **sýkorka** v

celým tělem probíhá vlna energie. Čas jednat.

Zabuším tvrdě na dveře. Jednou, dvakrát, třikrát. Uslyším **kňouravej** hlas, - **Jó, jó, už du!**

Ocky, alias Brian Ockenden, alias **malej otlemenej sráč**, co zašel moc daleko, otevře jen v tričku a trenýrkách. Oči i **huba** se mu roztáhnou údivem.

- Zdravím, pane Ockendene, usměju se a **protlačím se kolem něj do předsíně**.

- Dovnitř nemůžete...

- **HUBU DRŽ KURVA!** zařve mu Ray do **ksichtu**, až sebou cukne. Lennox se vyšponoval a teď se tyčí nad Ockym, **ktorej je celej schlíplej a sehnutej**. - Budeš **kurva** mluvit, teprve když se tě někdo zeptá, nebo tě **doprdele** seberu rovnou! **Jasný?**

Ten **chudáček podělanej** na něj **kouká** a snaží se najít v sobě **nějakej** ten vzdor.

- PTAL JSEM SE, JESTLI TI TO JE **DOPRDELE JASNÝ!** huláká Ray a Ocky se zhroutí ještě o trochu víc.

- **Jó...** v klidu, **chlape, sem** nic **neud'ál...** kňučí.

- **Seš** v **pořádným** maléru, kamaráde, povídá Ray, zavře dveře a znechuceně vrtí hlavou.

- Zvolni, Rayi, povídám a **starostlivě obejmou Ockyho kolem ramen**. - Počkejte minutku tady. Kde je ložnice? Zašeptám.

- Ta je... podívá se stranou, - ... ale teď tam někdo je.

- To nevádí, povídám mu s kamarádským úsměvem. Otevřu dveře do ložnice a tam sedí ta holka, na posteli, na sobě má tričko. Vejdu a zavřu za sebou dveře.

tričku. Vcházím dovnitř a **zavírám** za sebou dveře.

— Co to má znamenat? Ptá se. — Kdo **ste**?

— Policie, **řikám** a šermuju průkazem, — nepokoušejte se opustit **tuhle** místnost. Rozuměla **ste**? Jak se **menujete**?

— Nejsem povinná vám nic **řikat**.

Je to trochu **fajnovka**. Má ještě **furt** takový ty okouzující pihy. — Mějte rozum, neplašte se, holka, **radím** jí a pak naléhavě zeptám, — Kolik je vám let?

— Šestnáct, **řiká** a lže.

— **Nějakej** průkaz? Pohlídnou směrem ke **kabelce** na nočním stolku.

Chlad z ní vyprchá. Její oči **připomínaj** satelitní paraboly na venkovní zdi Toma Stronacha.

— Patnáct... ale v září mi bude šestnáct, vyhrkne ukvapeně. Příliš ukvapeně. Příliš rychle, aby se tomu dalo věřit. Zajímá mě, proč nechce, abych věděl, co je v **tý kabelce**.

— Tvůj přítel porušil zákon, **pokud'** s tebou měl pohlavní styk. Měl? Ptám se a přitom se k ní **přibližuju**, abych **moh** okouknout ty její **malý kozičky** pod **trikem**. Ne moc **velký**, ale jistě dost **pevný**. **Johó, s těma by byla kupa zábavy**.

Přesune se trochu dál k čelu postele a přetáhne si přes hrud' peřinu. Jak **saham** po **kabele** a její obsah **vysypávam** na postel, z tváří se jí rychle vytrácí barva. Objeví se malý plastový sáček s něčím, co jsou evidentně tablety **ěčka**.

— Já... nic **sem**... úpí. Teď je v koncích.

— **Komisari** Lennox! Vykřiknu a Ray se vhrne dovnitř. Podávám mu sáček s tabletami. — Případá mi to jako tablety MDMA. Poznamenejte, že se našly u **týhle**

- O co jde? ptá se ona. - Co jste zač?

- Policie, povídám a zamávám průkazem. - Nepokoušejte se opustit tuto místnost. Rozumíte? Jak se jmenujete?

- Nemusím vám nic vykládat...

Je to kočička. Ještě má ty okouzující pihy.

- Uklidněte se, slečinko, nabádám ji a pak se s důrazem ptám, - Kolik je vám let?

- Šestnáct, zalže.

- Někáký průkaz máte? podívám se na **batůžek** na nočním stolku.

Její **klid** je **fuč**. Oči má jak satelitní antény, co má Tom Stronach na zdi **baráku**.

- Patnáct... ale v září mi bude šestnáct, řekne chvatně. Moc chvatně. Přiznává to moc rychle. Pročpak asi nechce, abych se do toho **batohu kouknul**.

- Tvůj přítel porušil zákon, jestli měl s tebou pohlavní styk. Měl? zeptám se a přisunu se blíž, abych si trochu omrknul ty její **kozičky schovaný** pod tričkem. **Velký** nejsou, ale určitě budou **pevný**. **Jo ho ho, ať teče rum**.

Přisune se trochu zpátky k pelesti a k prsům si přitáhne deku. Když se ovšem natáhnu po **batohu**, z tváře se jí vytrátí všecka barva. Vysypu všecko na postel. Objeví se malý plastový sáček a v něm očividně tablety extáze.

- Já... to já ne... koktá. Už je úplně bez sebe.

- **Seržante** Lennox! zavolám a Ray vejde. Ukážu mu sáček s **pilulema**. - Mám dojem, že to jsou tablety MDMA. Zapište, že byly nalezeny u této dívky. Přinejmenším šest

holky. Nejméně šest set miligramů. Taky prosím poznamenejte, že je ta holka ještě pod zákonem.

— Registruju, říká Ray a odchází.

— Zůstaneš tady, říkám a schovávám pilulky. — Lítáš v těžkém průšvihů. Jak žes to říkala, že se menuješ?

— Stephanie... odpovídá nesměle, přitahuje si kolena k hrudi a nechá mezi nima třet akorát bradu. Vlasy jí padaj dopředu. Stáhne si je k jedný straně a zastrčí je za ucho.

— Stephanie jak dál?

— Stephanie Donaldsonová...

— Dobrá, Stephanie Donaldsonová, nechám tě přemejšlet o tom, jakous udělala hloupost. Budeš s náma, milá holka, muset trochu spolupracovat.

Dost hodně spolupracovat. Stephanie Donaldsonová. Hmmm.

Posadí se toporně na postel a já se du podívat, jak si vede Ray. Má Ockyho v přední místnosti.

— Soudci budou tvrdý, když bude vo zajochy, říká mu Ray.

— Myslel sem, že jí je šestnáct. Říkala mi to, protestuje Ocky, a pak se usměje na mě, úsměvem typu „my chlapi si přece rozumíme“.

Odpovím mu pohledem kata. Přejedu si prstem přes hrdlo a vydám praskavej chrčivej zvuk. — Je mi líto, kámo, ale jak říká tady Ray, teď není vhodná doba válet to se zajdama. Teď, když sou plný noviny všech těch pedofilních záležitostí. Je to dobře, že sou teď kvůli tomu policejní soudci na válečný stezce. Prcačkář zajíčků, ten si teď zadělává na čas. Když je to mín jenom vo rok nebo tak, znamená to šest

set miligramů. Zaznamenejte prosím také, že její věk je pod zákonnou hranicí.

- Rozumím, povídá Ray a jde.

- Ty zůstaneš tady, povídám a strčím pilule do kapsy. Jsi ve velkým maléru. Jak že se jmenuješ?

- Lisa... řekne zaraženě, přitáhne si kolena k hrudi a položí si na ně bradu. Vlasy jí spadnou dopředu. Na jedné straně si je nadzvedne a zastrčí za ucho.

- Lisa, a dál?

- Lisa Donaldsonová.

- Tak, Liso Donaldsonová, já tě tu teď chvíli nechám, abys mohla popřemýšlet, jakou hloupost jsi udělala. Budeš nám muset trochu vyjít vstříc, moje milá.

Pořádne vyjít vstříc, kurva drát. Lisa Donaldsonová. Hmmm.

Sedí strnule v posteli a já se jdu podívat, jak si vede Ray. Vzal si Ockyho do obýváku.

- Soudci se na pohlavním zneužití dokážou kurevsky vozit, říká mu.

- Sem myslel, že je jí šestnáct. Mi řekla, že jí je šestnáct, protestuje Ocky a pak se na mě usměje takovým tím úsměvem „jsme tu mezi kámošema“.

Já se na něj naopak usměju jako kat. Přejedu si prstem po krku a udělám praskavej, srkavej zvuk. - Promiň, kámo, ale jak povídal tady Ray, teďkon není dobrá doba na to, aby

ses nechal sbalit za zneužití, dyž sou noviny plný pedofilie. Soudci sou kvůli tomu na válečný stezce, samý votravování. Za zneužití to máš neska natvrdo. Daj ti teda jenom asi tak rok, což znamená šest

měsíců. To pro tebe **není žádný** problém. Ale **vem** si, když k tomu **de ještě vo** drogy, je to rok navíc. Takže to dělá nejmíň rok v **lochu**.

Teď nevypadá příliš vesele.

Ray skočí do řeči, — Jo, Ocky. Teď bys **moh** **nafasovat** dvanáct měsíců **lochu**, konec konců, **každý** zmrd je přece na **zajíčky**. Chce to trochu **mejkapu** na **ďulíčky** a všichni **samci** v Saughtonu **poznaj**, **která bije**. **Ztopořenej** **vocas** nezná svědomí, zašklebí se Ray chladným strašidelným způsobem. — Pořád se pak na tu **holčinu** **ptaj**, ty hoši tam uvnitř. Jaká byla? Měla **velký kozy**? Školní uniformu? Směje se skřípavě Lennox. Vytáhne z nosu **holuba** a zkoumá, jestli v hleny nezůstalo něco z **kokeše**. Když se upokojí, že ne, sroluje ho mezi ukazovákem a palcem, vymáčkne z něj všechnu vlhkost a cvrnkne ho do Ockyho koberce. Pak se na okamžik zadívá na Ockyho a potřese hlavou. — Šest měsíců za jednu **šukanici**, to **není** moc **dobřej** námět k zamyšlení, co? Doufám, že to aspoň stálo za to, **kámo**. Pro tebe to bylo na pěknou dobu naposled.

— Ale **né** nezbytně, **vložim** se do toho. — Protože, jak jinak, všichni **milujou zajdy**. Problém je v tom, že mezi tím, **kdo** **prca** **zajdy**, a **prcačkářem** je tenká dělicí čára. V **lochu** koluje spousta příběhů, ovšem když **seš** **prcačkář**, jde věk dolů, pronesu, jako bych sděloval obchodní tajemství, a přitom si tisknu dlaně do sebe.

měsíců. Z toho **nezešedivíš**. Akorát že tohle **je nóbí lucinka**, takže příhod' **eště** rok. To máš **celej** rok **pod zámkem**.

Nevypadá dvakrát vesele.

Ray se do toho vloží. - No **jó**, tady Ocky dvanáct měsíců **v chládku** ustojí, nakonec kluka, co **de** do holek pod zákonem, **maj** chlapi rádi. Malá uličnice si na sebe **napatlá** trochu **mejkapu**, chlapi v Saughtonu **sou** náruživí a ví, jak to chodí. **Péro** v pozoru nemá svědomí, usměje se Ray, **chladnej** **strašidelnej** úšklebek. - **Dycky** se **ptaj**, jaký to bylo, **myslim** kluci tam. Jaká byla? Měla **pořádný kozy**? Školní uniformu? Lennox se rozchechtá, tak jako suše **zakdáká**. Vytáhne si z **frňáku** **holuba** a zkoumá, jestli v hleny nezůstal **nějakej** **kokos**. Spokojeně zjišťuje, že je **čistej**, **sežmoulá** ho mezi palec a ukazováček, vyždímá z něj vlhkost a odcvrnkne **holuba** Ockymu na koberec. Chvilku na Ockyho zírání a vrtí hlavou. - Ale stejně, šest měsíců za jednu **píchačku**, to by si jeden rozmyslel, co? Doufám, že to stálo za to, **kámo**. Na **ňakej** **časěk** to bylo naposled.

- Třeba ne, nastoupím zas já. - Páč, jó, **holčíčkáře** tam maj rádi. Problém ale je, že mezi **pohlavním zneužitím a przněním dětí** je moc tenká hranice. Za katrem uslyšíš spousta **rybářský** latiny, ale jak dojde na zneužití, tak **sou** ty **úlovky** víc a víc **podměrečný**, než **navopak**, krafu kamarádsky, jako **bysem** mu prozrazoval firemní tajemství, a přibližuju dlaně k sobě.

— Další věc je, řekne Ray, — jestliže někdo **vod** policie zavolá **bachařovi**, jako je Ronnie McArthur, **přísněj svobodnej** zednář a **spořádaněj** otec **vod** rodiny, že **tý maličký** bylo jedenáct... nebo deset... nebo dokonce **vosum**...

— Já dobře **vim**, co chceš říct, Rayi: život **takovýho vodpornýho hajzla** nestojí za žití. **Takověj přide** v Saughtonu do oddělení s **Bestíí**. Ale neznám **žádnýho** policajta, **žádnýho profíka** v kriminalistice, **ktorej** by klesnul tak hluboko, **řikam** mu, rozevírám oči, rozpráhuju u dlaně a **rozhlížim** se kolem.

Ale pro dobro **týhle** věci, Bruci, souhlasně pronese Ray a rozvíjí dál svojí teorii, — se domnívám, že **má tahle mladá** přístup k **jistejm** informacím a byla by potenciálně nápomocná policii při vyšetřování jednoho **velkýho** případu, ale odmítá to udělat... ty a Ronnie McArthur **ste dobrý kámoši**, že, Robbo?

— V rámci **práce** rozhodně, **příkejvnu** a obrátím pohled na Ockyho. Ten **šmejd** je **celej zesranej**. **Nechám ho chvílku podusit**, a tak si **připravim vhodnej** okamžik na **případnej výkop**. I když **tenhle zmr** představuje **pytel sraček**.

— Ale pánové... prosí.

— Víš, Ocky, je to tam v **lochu** postrach, tohle oddělení, ve kterým je Bestie. Na tomhle oddělení **sou** mraky bestíí, ale jen **jedný** se v celým skotským vězeňským systému říká **Bestie s velkým B**. Chápeš? vysvětluje Ray.

Vypadá to, že je ten hajzl **posranej** strachy. Jako by sledoval záznam **svýho** vlastního života, ze **kterýho** zůstaly jenom ty **sračkovitý** části. Takhle by mohlo asi

- **De vo** to, pokračuje Ray, - že někdo ze sboru třeba poví **bachařovi**, jako je Ronnie McArthur, což je **zednář do morku** **kostí** a **oddanej zastánce rodinnejch** hodnot, že **tý kočince** bylo jedenáct... nebo deset... nebo třeba jenom **vosum**...

- **Vim**, co chceš říct, Rayi, že **takověj chudák** by měl **ze života peklo**. Šoupli by ho v Saughtonu na křídlo ke **Zvířeti**. Neznám

teda **žádnýho policajta**, **žádnýho profíka** z policejního sboru, **kerej** by se k něčemu **takovýmu** snížil, vyvalím významně oči, rozhodím ruce a rozhlídnu se kolem.

- Ale v zájmu obecného blaha, rozvíjí Ray to, co nakousnul, řekněme, že **tenhle holčička** má informace, které by policii mohly prospět v důležitém pátrání, a odmítne je sdělit... vy **jste s Ronniem McArthurem jedna ruka**, ne, Robbo?

- Jó, v **lóži**, kývnu a mrknu na Ockyho. Už se **posirá blbeček**. Nechám ho **podusit** a rozhlížím se, jestli by se tu dalo něco **štípnout**. Jenomže u **tohodle vola** nic za **čórku** nestojí, **doprdele**.

- **Chlapi**, no tak... škemrá.

- Víš, Ocky, je tam **takověj** jeden chlápek, na křídle se Zvířetem. Teda **vonu** se jich tam spousta **chová jako zvířata**, jenomže akorát jednomu **v celým skotským vězeňským systému** se říká **Zvíře**, s velkým Z. Chápeš? vysvětluje Ray.

Koukám, že ten vůl už je **posranej** až za **ušima**. Jako by se koukal na vlastní **zfilmovanej** život, ale jenom na ty **pokurvený** pasáže. Tak trochu jako koukat

vypadat sledování Příběhu Toma Stronacha na videu, kdyby byl někdo tak hrozně tupej, aby páchal komerční i estetickou sebevraždu, kterou by natočení takového filmu jistě bylo.

— Neni z těch brachů, se kterejma bys chtěl bejt na cele, kámo. Ale Ronnie by byl nucenej zařadit, aby to tak bylo, kdyby se dozvěděl, že ty maličký bylo vosum roků nebo tak.

— Pro tvou vlastní ochranu, říká Ray.

— Jaká ochrana, zasměju se, — Bestie je děsnej magor. Takovej cvok by určitě neměl bejt za katrem. Ale takovej je náš vězeňskej systém, vid'?' Dali ho na chvíli do Carstairs. Ale zdrhnul.

— Že to byl ale pytel srandy, co? Vysype ze sebe Ray další suchej neveselej smích a pak se znovu pošťourá v nose. Jede teď na kokeši docela fest, a to nejen na tom ubohým prásku, kterej proběh za dveřma. Pokud ho jen neuškodí na starým Robbovi, svým mravokárci.

— To mi povídej. Jediná klika byla v tom, že mezi nim a městem bylo pár polí. A tak místní dobytek schytl nápor frustrací naší Bestie. Potom, když byl s nima hotovej, museli utratit čtyři krávy. Veterináři měli slušný přesčasy. Peter Savage ze Strathclydu říkal, že za celý ty roky, co je ve službě, nikdy nic takového neviděl. No a Bestii vrátili zpátky do normálního vězení. Jediněj způsob, jak můžou udržet Bestii v klidu, je ten, že mu každějch pár tejdnu předhazujou do cely novej model.

se na videu na Příběh Toma Stronacha, kdyby se teda našel někdo dost blbej na to, aby spáchal takovou komerční a estetickou sebevraždu, protože nic jinýho by takovej biják neznamenal.

- Tyvole, to fakt nejní chlapík, se kterým bys chtěl bejt na cele. Jenomže Ron by tě tam musel dát, dyby se rozneslo, že ty tvojí holčičce bylo vosum roků nebo tak.

- Jakože kůli tvýmu bezpečí, povídá Ray.

- No to je bezpečí jak noha, zachechtám se,

- Zvíře je totiž regulérní magor. Ten vůl by především vůbec neměl bejt v lapáku. Ale takovej už je holt vězeňskej systém, co? Sice ho strčili na chvíli do Carstairsu, jenomže jim pláchnul.

- No jó, to byl akorát blbej vtip, že jo. Ray vychrchlá další suchej neveselej checht a pak si zase mne ten svůj rařafák. Ten si teda dává kokos do kokosu, a nebudou to takový trošky

jako teď přede dveřma. No jenom když ho neschováva před mojí maličností, svým mentorem Robbem.

- No to mi povídej. Eště že musel přes náký pastviny, aby se dostal do města. Takže to vod Zvířete schytl místní dobytek. Podal si asi čtyry krávy, a ty se pak musely utratit. Na veterině měli pěkný přesčasy. Povídal nám Peter Savage ze Strathclydeu, že za celý ty roky, co je ve sboru, nic podobnýho neviděl. Ale devoto, že nakonec je Zvíře zas v normálním vězení, a udržet ho v klidu se dá jedinej tak, že mu co pár tejdnu šoupnou na celu nějakou novou modelku.

Podívám se na toho chudáčka. Z jeho hrdla se dere nejasnej zvuk. Pokouší se něco říct. Ray si odkašle a prohodí nějakou poznámku tak slabě, že to nemůžu zaslechnout.

— Cožes to říkal, Rayi?

— Modely, odpovídá Ray, — co to sou, ty posraný modely?

— Á, tak říkaj místní bachaři mladochům, který mu předhazujou. Vobvykle sou to pěkný hošani, lehce po dvacítce... jako tenhle tady. Otočim se a ukážu na Ockyho, ze kterýho se teď stal totální vrak. Ten sebevědomej šmejď je tentam. — Řek bych, že seš jejich identikit, sděluju mu. — Hele, ty kluci, co sou předhozený na oddělení Bestie, bejvaj obvykle spíš preačkáři než zajdové. Takový ty typy, co nechápou holčíčí ‚Ne‘. No, ale následně dostanou mraky možnosti, jak tohle slůvko praktikovat s Bestií; můžou si vyzkoušet všechny jeho obměny, co se týče vejšky, zabarvení i hlasitosti. A co na to Bestie? No, von trpí selektivní hluchotou. Ve skutečnosti dost vážnou.

Ray se na toho mladýho troubu usměje. — Řek bych, že miluje odpor. Rád vidí ty hošany bojovat.

Kouknu dólu na toho našeho sráče. Z pusy mu vychází slabý chrčení. Chce nám něco povědět, milánek. Ray zakašle a něco prohodí, nerozumim mu a tak se ptám:

- Cos povídal, Rayi?

- Ty modelky, na to Ray, - cos to povídal vo modelkách?

- Jo, takle říkaj místní bachaři klukum, co Zvířeti posílaj. Věčinou pěkný mladý kluci, kolem dvacítky... jako tady ten, otočim se a ukážu na něj prstem. Z Ockyho už je jenom roztřesená troska. Už nedělá chytrýho. - Řek bych, že ty seš přímo ukázková modelka. Víš, chlapi, co dávaj na křídlo, co je Zvíře, nejsou obvykle holčíčkáři, maj za sebou věčinou znásilnění. Takový ty, co se nechaj unýst a neslyšej, když holka říká ne. Pak maj se Zvířetem spoustu příležitostí si to slovo pocvičit. Můžou zkoušet všechny možný kombinace vejšky hlasu, intonace i hlasitosti, ale Zvíře? Má tudlectu selektivní hluchotu, a v těžkém stádiu, popravdě řečeno.

Ray se na toho troubu usměje. - Ale to si piš, že si ten vzdor užívá. Má rád, když se ty kluci bráněj.